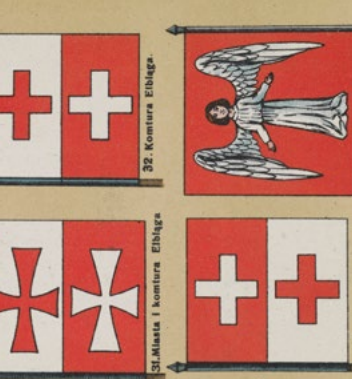

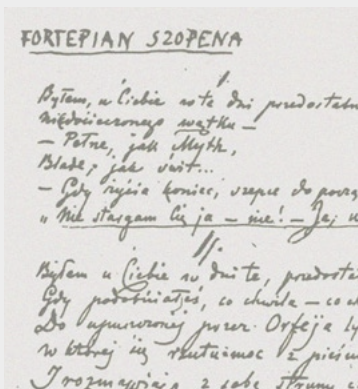

Krzyżacy

Za wolność
waszą i naszą

Fortepian
Szopena
– utwór a
historia

Pamiętnik
z powstania
warszawskiego

Beata Katarzyna Jędryka

SILVA RERUM

TEKSTY KULTURY

W DYDAKTYCE JĘZYKA POLSKIEGO

JAKO OBCEGO/DRUGIEGO/ODZIEDZICZONEGO

Dofinansowano przez Instytut Rozwoju Języka Polskiego
im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego
ze środków Ministra Edukacji i Nauki

Projekt „Szkoła dobrej jakości”
realizowany przez
Fundację Wolność i Demokracja

TYTUŁ ORYGINAŁU
SILVA RERUM
TEKSTY KULTURY
W DYDAKTYCE JĘZYKA POLSKIEGO
JAKO OBCEGO/DRUGIEGO/ODZIEDZICZONEGO

AUTOR
Beata Katarzyna Jędryka

RECENZENT
dr hab. Wojciech Kruszewski, prof. KUL

KOORDYNACJA PROJEKTU
Julia Saweliewa

PROJEKT LAYOUTU, DTP
Maria Czubek

KOREKTA JĘZYKOWA
Tomasz Rarot

ILUSTRACJE
Źródła ilustracji podane w poszczególnych scenariuszach

Copyright © by
Fundacja Wolność i Demokracja (wid.org.pl)
Warszawa 2023

Zadanie publiczne dofinansowano przez Instytut Rozwoju Języka Polskiego im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego ze środków Ministra Edukacji i Nauki w ramach konkursu *Wspieranie dzieci i młodzieży polonijnej oraz polskiej mieszkającej poza granicami Polski 2023* – projekt *Szkoła dobrej jakości*.

Publikacja jest dostępna na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 4.0 Międzynarodowa. Pewne prawa zastrzeżone na rzecz Fundacji Wolność i Demokracja. Utwór powstał w ramach konkursu *Wspieranie dzieci i młodzieży polonijnej oraz polskiej mieszkającej poza granicami Polski 2023* – projekt *Szkoła dobrej jakości*. Zezwala się na dowolne wykorzystywanie utworu, pod warunkiem zachowania ww. informacji, w tym informacji o stosowanej licencji, o posiadaczach praw oraz o konkursie *Wspieranie dzieci i młodzieży polonijnej oraz polskiej mieszkającej poza granicami Polski 2023* – projekt *Szkoła dobrej jakości*.

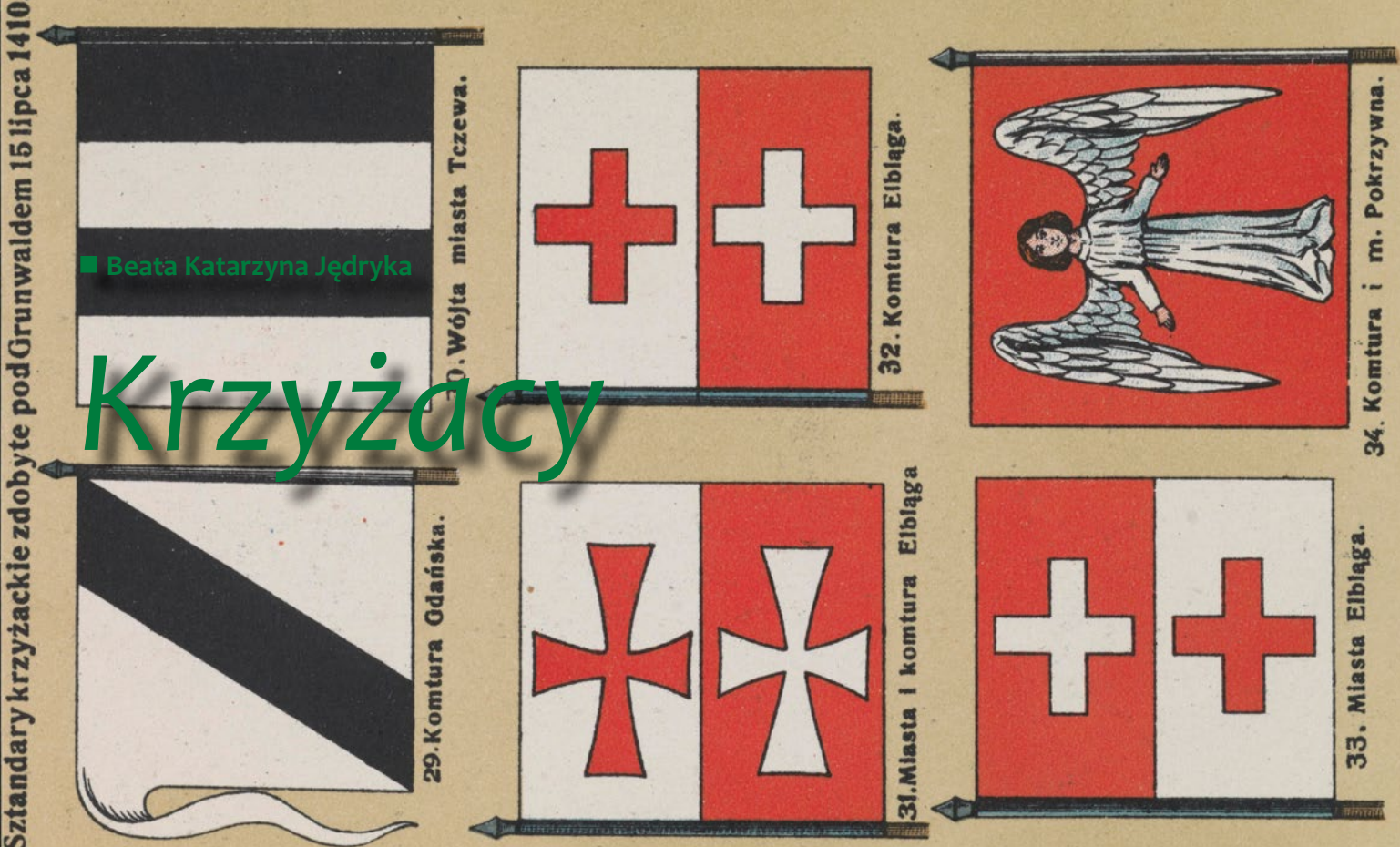
Spis treści

Scenariusze zajęć	Kompetencje	Poziom biegłości językowej*	Etap edukacji	Strona
Scenariusz 1 Krzyżacy Źródła: • autorskie teksty informacyjne • film dydaktyczny • fragment filmu <i>Krzyżacy</i>	Uczeń • poznaje historię sprowadzenia Krzyżaków do Polski • poznaje historię zmian dynastii w Polsce • poznaje historię stosunków polsko-krzyżackich za panowania Władysława Jagiełły • rozwija sprawność czytania ze zrozumieniem tekstów o charakterze historycznym • rozwija zasób leksykalny z zakresu historii • rozwija poprawność językową • rozwija logiczne myślenie: przyczyna → skutek	B2	II	5
Scenariusz 2 Za wolność waszą i naszą Źródła: • autorskie teksty informacyjne • fotografie: car Aleksander I, Piotr Wysocki, Emilia Plater, Ignacy Prądzyński • reprodukcje obrazów: <i>Olszynka Grochowska</i> oraz <i>Sowiński na szańcach Woli</i> W. Kossaka • film dydaktyczny	Uczeń • poznaje i rozumie przyczyny oraz przebieg powstania listopadowego • poznaje i rozumie przyczyny oraz konsekwencje upadku powstania listopadowego • poznaje sylwetki wybranych osób związanych z powstaniem listopadowym • rozwija sprawność czytania ze zrozumieniem tekstów o charakterze historycznym • rozwija zasób leksykalny z zakresu historii • rozwija poprawność językową • rozwija logiczne myślenie: przyczyna → skutek	B2	II	26

* Poziom biegłości językowej według skali Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego (A1-C2)

Scenariusze zajęć	Kompetencje	Poziom biegłości językowej*	Etap edukacji	Strona
Scenariusz 3 Fortepian Szopena – utwór a historia Źródła: • autorskie teksty informacyjne • obraz <i>Polonez Chopina</i> Teofila Antoniego Kwiatkowskiego • utwór Etiuda Rewolucyjna Fryderyka Chopina • film edukacyjny	Uczeń • poznaje historię Wielkiej Emigracji • poznaje postać Fryderyka Chopina oraz jego relacje z Norwidem • poznają historię powstania styczniowego • poznaje historię zamachu na generała Fiodora Berga • poznaje polską sztukę – malarstwo • rozwija sprawność czytania ze zrozumieniem tekstów o charakterze historycznym • rozwija zasób leksykalny z zakresu historii • rozwija poprawność językową • rozwija logiczne myślenie: przyczyna → skutek	B2	II	40
Scenariusz 4 Pamiętnik z powstania warszawskiego Źródła: • autorskie teksty informacyjne • film • fotografie	Uczeń • poznaje przyczyny powstania warszawskiego • poznaje przebieg powstania • poznaje skutki upadku powstania • poznaje historię symbolu Polski Walczącej • rozwija sprawność czytania ze zrozumieniem tekstów o charakterze historycznym • rozwija zasób leksykalny z zakresu historii • rozwija poprawność językową • rozwija logiczne myślenie: przyczyna → skutek	B2	II	51

Sztandary krzyżackie zdobyte pod Grunwaldem 15 lipca 1410 (polona.pl)

Tytuł: Na polach Grunwaldu – wprowadzenie historyczne do pracy z powieścią *Krzyżacy* Henryka Sienkiewicza

I. Poziom: B2

II. Etap edukacji: II

III. Cele dydaktyczne:

Uczeń

- poznaje historię sprowadzenia Krzyżaków do Polski
- poznaje historię zmian dynastii w Polsce
- poznaje historię stosunków polsko-krzyżackich za panowania Władysława Jagiełły
- rozwija sprawność czytania ze zrozumieniem tekstów o charakterze historycznym
- rozwija zasób leksykalny z zakresu historii
- rozwija poprawność językową
- rozwija logiczne myślenie: przyczyna → skutek

IV. Materiały dydaktyczne:

- autorskie teksty informacyjne
- film dydaktyczny
- fragment filmu *Krzyżacy*

V. Strategie dydaktyczne:

- dyskusja, ćwiczenia rozwijające sprawność czytania ze zrozumieniem, ćwiczenia sprawdzające percepcję [praca z materiałem filmowym], ćwiczenia językowe, ćwiczenia sprawdzające stopień opanowania faktów historycznych
- praca indywidualna, praca w grupach, praca w zespole klasowym

VI. Wykorzystane aplikacje: Wordwall

VII. Źródło grafik: polona.pl, photogenica.pl

Dofinansowano przez Instytut Rozwoju Języka Polskiego
im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego
ze środków Ministra Edukacji i Nauki

Projekt „Szkoła dobrej jakości”
realizowany przez
Fundację Wolność i Demokracja

KOMENTARZ METODYCZY

Zaproponowane zajęcia mają przygotować ucznia do pracy z tekstem powieści Henryka Sienkiewicza *Krzyżacy* w kontekście historycznym. Zostały one przygotowane dla osób, które dysponują znajomością języka polskiego jako obcego/drugiego/odziedziczonego na wyjściowym poziomie B2 wg ESOKJ w obszarach receptywnych – rozumienie ze słuchu oraz rozumienie tekstu czytanego. Przedstawiony materiał można zrealizować na jednych 90-minutowych zajęciach dydaktycznych lub na dwóch spotkaniach 45-minutowych, dzieląc treści edukacyjne proporcjonalnie.

Celem lekcji jest zapoznanie uczniów z kluczowymi momentami historii Polski, które pomogą czytelnikom powieści lub jej fragmentów w zrozumieniu nie tylko fabuły zbudowanej przez H. Sienkiewicza, ale także w odróżnieniu fikcji literackiej od faktów historycznych dotyczących wydarzeń oraz postaci, pojawiających się na stronach książki.

Należy pamiętać, że *Krzyżacy* opowiadają o czasach odległych oraz tych faktach, które nie zawsze są opisywane w podręcznikach do historii kraju, z którego pochodzi uczestnik zajęć. Trzeba uświadomić sobie, że z punktu widzenia ucznia wszystko to, co dotyczy się Polski, jest dla niego historią powszechną. Z tej racji jego wiedza o czasach średniowiecza i Polski w tym okresie może być skromna. Należy też założyć, że może się zdarzyć, że wśród uczniów będą i takie osoby, które o średniowieczu nic nie wiedzą.

TREŚCI HISTORYCZNE

W trakcie zajęć powinny wybrzmieć konkretne informacje z zakresu historii Polski w okresie średniowiecza. Większość z poniżej podanych zagadnień znajduje swoje odzwierciedlenie w zadaniach, które przygotowano i umieszczono w scenariuszu zajęć. Te fakty, które się tam nie znalazły, powinny zostać dopowiedziane przez prowadzącego zajęcia. Należy podkreślić, że są to zagadnienia budujące podstawową wiedzę z tego fragmentu historii.

Treści edukacyjne zostały podzielone na trzy bloki, dzięki którym uczniowie dowiedzą się, jak doszło do konfliktu z Krzyżakami, poznają historię sprowadzenia ich do Polski, kontaktów z polskimi władcami oraz czym była wielka wojna z zakonem. Niektóre z faktów mogą być już znane uczniom, a niektóre całkiem nowe. Stopień szczegółowości prezentowanych treści historycznych nie musi być bardzo wysoki. Jednak powinny one zostać przedstawio-

ne w sposób zrozumiały i w miarę prosty pod względem językowym.

Sprowadzenie Krzyżaków do Polski w 1226 r.

Przed wyjaśnieniem, skąd wzięli się Krzyżacy w Polsce, należy w kilku słowach przedstawić ich historię. W tym celu warto wspomnieć się materiałami ikonograficznymi informując o tym, kiedy powstał zakon i w jakim celu go utworzono. Opowiadając o zakonie, można dodatkowo wspomnieć o krucjatach, ale nie jest to konieczne. Wśród informacji dotyczących tego zagadnienia konieczne należy przypomnieć postać Bolesława Krzywoustego oraz jego testament, którego efektem było rozbitcie dzielnicowe Polski. Z racji, że Konrad Mazowiecki był jednym z synów księcia, trzeba wspomnieć także o pozostałych książętach. Koniecznym jest omówienie sytuacji politycznej Polski, która miała wpływ na to, że Konrad Mazowiecki sprowadził Krzyżaków, licząc na ich pomoc.

Kontakty polsko-krzyżackie w okresie II poł. XIII – II poł. XIV wieku

Uczniowie powinni posiadać wiedzę o tym, że Krzyżacy bardzo szybko zmienili swoją pomoc w przemoc wobec państwa polskiego. Należy przedstawić krótko historię powstania państwa krzyżackiego ze stolicą w Malborku. Trzeba wspomnieć o takich wydarzeniach, jak: bitwa pod Płowcami (1331) – postać króla Władysława Łokietka, pokój kaliski (1343) – postać króla Kazimierza Wielkiego, unia w Krewie (1385) – postać Jadwigi i Władysława Jagiełły. To dobry moment, aby wytłumaczyć zmianę dynastii w Polsce oraz zasady unii polsko-litewskiej.

Wielka wojna z zakonem

Należy poinformować uczniów o tym, że od 1409 roku zarówno Polska, jak i zakon przygotowywały się do wojny. Konieczne jest pokazanie, jak wyglądał układ sił oraz ich liczebność. Uczniowie powinni dowiedzieć się, jak ważną postacią był Zawisza Czarny z Grabowa, na którego mógł liczyć Władysław Jagiełło. Warto wspomnieć, że na początku Europa nie wierzyła, że Krzyżacy ponieśli klęskę pod Grunwaldem, ponieważ postrzegani byli jako potęga, z którą należy się liczyć. Warto wspomnieć, że wojna zakończyła pokojem podpisanym w Toruniu w 1411 roku, który regulował na krótko stosunki polsko-krzyżackie, a do wybuchu kolejnej wojny doszło w 1414 roku.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ Z KOMENTARZEM

■ Celem **ćwiczeń wprowadzających** jest sprawdzenie, jaką wiedzę przed lekcją dysponują uczniowie o kluczowych postaciach historycznych związanych z powieścią *Krzyżacy* H. Sienkiewicza. Rozwiązywanie zadań wprowadzi uczniów w tematykę zajęć. Materiał ilustracyjny, fotografie mają zobrazować zagadnienia, które będą omawiane na lekcji. Praca z materiałem ikonograficznym jest istotnym elementem w poznawaniu historii, będącej punktem odniesienia w omawianym dziele literackim.

W zależności od warunków, w których będą prowadzone zajęcia, w trakcie rozwiązywania ćwiczeń wprowadzających można korzystać z różnych narzędzi. Jeśli lekcja będzie odbywała się w trybie stacjonarnym – w klasie, to oprócz tradycyjnych zeszytów warto sięgnąć po wszelkiego rodzaju flipcharty oraz po tablicę, na której uczniowie będą zapisywali własne pomysły. Jeżeli zajęcia będą przebiegały w przestrzeni internetowej, w zależności od programu transmisji, np. Zoom, Teams czy Google Meets dobrze będzie wykorzystywać interaktywne tablice, które są elementami oprogramowania.

Zajęcia powinny mieć wymiar integrujący, dlatego można także na tym etapie lekcji unikać pracy indywidualnej i ćwiczenia rozwiązywać w grupach, wykorzystując opcję oddzielnych pokoi.

■ **Tekst nr 1** *Koniec dynastii Piastów* ma za zadanie wyjaśnić uczniom, jak to się stało, że Władysław Jagiełło został królem Polski. Dzięki lekturze dowiedzą się podstawowych faktów z historii Polski związanych ze śmiercią Kazimierza Wielkiego i zakończenia dynastii piastowskiej. W tekście umieszczono informacje dotyczące Jadwigi, jej koronacji, przejęcia przez nią władzy oraz poślubienia litewskiego księcia. W celu sprawdzenia, czy uczniowie poprawnie zrozumieli tekst przygotowano cztery zadania językowe wykorzystujące takie techniki dydaktyczne, jak: test wyboru A, B, C, porządkowanie faktów, decydowanie, czy zdanie prawdziwe czy fałszywe oraz układanie zdań z rozsypanki wyrazowej. Zadania są dostępne zarówno w wersji interaktywnej, jak i papierowej. Warto, żeby podczas rozwiązywania poszczególnych ćwiczeń, uczniowie mieli przed sobą tekst i mogli z nim pracować.

■ **Materiał filmowy** wybrany do lekcji to fragment jednego z odcinków miniserii, w której omówiono historię

zakonu krzyżackiego od jego założenia w Palestynie aż do momentu, gdy osiągnął szczyt swej potęgi na początku XV wieku. Jest to część pierwsza. Timing: od 7:58 do końca. Do filmu przygotowano zadanie sprawdzające rozumienie materiału audiowizualnego oraz rozwijające sprawność pisania – tworzenie notatki. Oczywiście można zrobić to z uczniami wspólnie, zarówno podczas zajęć stacjonarnych, jak i on-line.

■ **Tekst nr 2** *Uciążliwi sąsiedzi* zwięźle prezentuje stosunki polsko-krzyżackie oraz litewsko-krzyżackie na początku panowania Władysława Jagiełły. Lektura pozwala uczniom poznać zachowania Krzyżaków oraz ich strój. W celu sprawdzenia czy tekst został poprawnie zrozumiany opracowano dwa zadania. Jedno wykorzystuje technikę prawda/fałsz, a drugie w formie interaktywnej tzw. wisielca – tu odpowiedzi do zadania są głosowe, a w formie papierowej ćwiczenie ma formę anagramu.

■ **Tekst nr 3** ma charakter informacyjny i dotyczy podstawowych wiadomości o zakonie: jak nazywała się stolica państwa krzyżackiego, jak nazywał się wielki mistrz, jakie zamiary mieli Krzyżacy oraz od kiedy zaczęto przygotowywać się do wojny. Przygotowano dwa zadania. Krzyżówka odwołuje się także do wcześniejszych informacji prezentowanych w tekstach, natomiast zadanie drugie wymaga od uczniów samodzielnej pracy. Z wykorzystaniem zasobów internetowych muszą dopasować nazwy do poszczególnych elementów zamku w Malborku.

■ Pracę z **tekstem nr 4** *Ten dzień* poprzedza zadanie, którego celem jest wprowadzenie nowej leksyki związanej z wojskowym zwyczajem, jakim jest pasowanie na rycerza. Podczas wykonywania zadania – dopasowywanie definicji do wyrazów lub wyrażeń uczniowie mogą pracować ze słownikami. Opracowano cztery zadania do pracy z tekstem. Jedno z nich wykorzystuje fragment filmu, którego celem jest przybliżenie uczniom *Bogurodzicy*, a pozostałe zadania sprawdzają rozumienie tekstu.

■ Na **podsumowanie** zajęć przygotowano zadanie praktyczne, w celu, którego uczniowie muszą odwiedzić stronę internetową Muzeum Bitwy pod Grunwaldem. Po zapoznaniu się z treściami na stronie oraz ofertą muzeum muszą zaplanować wycieczkę – ułożyć jej program oraz obliczyć jej koszt dla wszystkich uczestników.

■ ĆWICZENIA WPROWADZAJĄCE

Ćwiczenie 1.

Popatrz na zdjęcie przedstawiające rzeźbę **królowej Jadwigi**, którą można zobaczyć w **Bazylice św. Michała Archaniola i św. Stanisława w Krakowie**. Zastanów się, co wiesz o królowej oraz czasach, w których żyła. Zapisz w zeszyte swoje wiadomości w kilku punktach.

Ćwiczenie 2.

Na zdjęciu przedstawiono pomnik **Władysława Jagiełły**, który stoi w **Central Parku w Nowym Jorku w Stanach Zjednoczonych** od 1945 roku. Przyjrzyj się postaci króla i powiedz, które jej elementy zwracają przede wszystkim Twoją uwagę i dlaczego. Czy wiesz, co łączy postać Jadwigi i Władysława Jagiełły?

Ćwiczenie 3.

Na zdjęciu możesz zobaczyć, jak wyglądali średniowieczni rycerze. Czy wiesz: jak się nazywali, skąd pochodzili, co robili i jaką mieli opinię w tamtych czasach? Przypomnij sobie, jakie fakty historyczne kojarzą Ci się z nimi? Zapisz je hasłowo w zeszyte. Nie musisz podawać konkretnych dat.

■ PRACA Z TEKSTEM NR 1

Przeczytaj uważnie tekst o początkach nowej dynastii i wykonaj ćwiczenia.

KONIEC DYNASTII PIASTÓW

Kazimierz Wielki był ostatnim królem z dynastii Piastów, której początek dał Mieszko I. Po śmierci Kazimierza rozpoczęły się czasy nowej dynastii Andegawenów. To z tej rodziny pochodziła królowna Jadwiga, która później po swojej śmierci, została ogłoszona świętą.

Urodziła się w 1373 roku na Węgrzech. W tym czasie jej ojciec, Ludwik Węgierski był także królem Polski. Dzięki temu Jadwiga miała także prawo do polskiego tronu. Tak też się stało 15 października 1384 roku, kiedy jedenastoletnia dziewczynka została koronowana. Otrzymała tytuł króla Polski, mimo że nie była mężczyzną.

Młodziutka Jadwiga nie mogła sama rządzić na Wawelu. Zaczęto szukać dla niej odpowiedniego męża. Kandydatów do ręki królowny było wielu. Ostatecznie wybrano wielkiego księcia litewskiego Władysława Jagiełłę, władcę kraju sąsiadującego na wschodzie z Polską.

W 1386 roku, zimą, posłano po litewskiego księcia. Przyjechał do Polski razem ze swoim orszakiem. Po przybyciu został ochrzczony w Krakowie. Podczas ceremonii otrzymał imię Władysław. Ślub z Jadwigą odbył się sześć dni później, 21 lutego. Wesele młodej pary trwało kilka dni. Jagiełło, zostając mężem Jadwigi, stał się także królem Polski – Władysławem II Jagiełłą. Jego koronacja odbyła się 4 marca w wawelskiej katedrze. Od tej pory nastały czasy dynastii Jagiellonów. [193 wyrazy]

Ćwiczenie 4, 5, 6 i 7. Sprawdzenie zrozumienia tekstu

<https://wordwall.net/play/66657/623/875>

<https://wordwall.net/play/66657/909/455>

<https://wordwall.net/play/66658/755/621>

<https://wordwall.net/play/66662/165/270>

■ PRACA Z MATERIAŁEM FILMOWYM

Obejrzyj fragment animacji opowiadającej o sprowadzeniu Krzyżaków do Polski i wykonaj ćwiczenia.

Ćwiczenie 8. Utrwalanie wiadomości o sprowadzeniu Krzyżaków do Polski

Zapoznaj się z pytaniami poniżej. Swoje odpowiedzi zapisz w zeszycie w formie krótkiej notatki, która będzie liczyła maksymalnie 100 słów.

a) Jak wyglądała sytuacja na północy Polski na początku XIII wieku?

b) Kto, kiedy i dlaczego sprowadził Krzyżaków do Polski?

<https://www.youtube.com/watch?v=D9Ki7hIlyIY>

■ PRACA Z TEKSTEM NR 2

Przeczytaj uważnie tekst o stosunkach polsko-krzyżackich i wykonaj ćwiczenia.

UCIAŹLIWI SĄSIEDZI

Za panowania Jadwigi i Władysława Polska nie ze wszystkimi sąsiadami żyła w zgodzie. Oczywiście najlepiej układało się jej z Litwą. Niestety najwięcej problemów sprawiali sąsiedzi na północy – Zakon Krzyżacki, który był też groźny dla Litwy. Wielki mistrz zakonu nie chciał zaakceptować nowego króla Polski, który nie godził się na to, że rycerze zakonu napadali na polskie oraz litewskie ziemie. Niszczyli gospodarstwa, a ich mieszkańców okradali.

Małżeństwo Jadwigi i Władysława było porozumieniem dwóch państw: Polski i Litwy. Za główny cel przyjęto pokonanie Krzyżaków – tak nazywano rycerzy zakonu. Ci poruszali się na koniach lub pieszo. Mieli charakterystyczne białe płaszcze z czarnymi krzyżami i hełmy ozdobione pawimi piórami. Można ich było rozpoznać z daleka.

[113 wyrazów]

Ćwiczenie 9 i 10. Sprawdzenie zrozumienia tekstu

<https://wordwall.net/play/66661/998/771>

<https://wordwall.net/play/66750/547/776>

■ PRACA Z TEKSTEM NR 3

Przeczytaj informacje o zakonie krzyżackim i jego siedzibie. Wykonaj ćwiczenia.

Stolicą państwa krzyżackiego był Malbork. W olbrzymim zamku mieszkał wielki mistrz oraz rycerze. Za panowania Władysława Jagiełły zakonem dowodził Ulrich von Jungingen, który zdecydował się na wojnę z Polską oraz Litwą. Krzyżacy marzyli, aby ich państwo było najsilniejsze w tej części Europy. Polacy oraz Litwini nie byli z tego zadowoleni. W 1409 roku zaczęto przygotowywać się do wojny, która przeszła do historii jako wielka wojna z zakonem krzyżackim. [68 wyrazów]

Ćwiczenie 11. Utrwalanie wiadomości o sprowadzeniu Krzyżaków do Polski

<https://wordwall.net/play/66662/425/617>

Ćwiczenie 12. Pogłębianie wiedzy na temat Malborka

<https://wordwall.net/play/66788/237/750>

■ PRACA Z TEKSTEM NR 4

Ćwiczenie 13. Wprowadzenie leksyki

<https://wordwall.net/play/66675/575/692>

Przeczytaj tekst o wydarzeniach z 15 lipca 1410 roku. Wykonaj ćwiczenia.

TEN DZIEŃ

Do planowanego spotkania wojsk krzyżackich z rycerzami doszło w 1410 roku. W upalny letni dzień, 15 lipca, stanęli naprzeciwko siebie Krzyżacy, Polacy oraz Litwini. Na rozległe pola w okolicy wsi Grunwald przybyli rycerze razem ze swoimi giermkami. Wojska Jagiełły i Witolda zatrzymały się w lesie, a wojska wielkiego mistrza na otwartym polu.

Do dziś nie wiadomo, ilu rycerzy walczyło tego dnia pod Grunwaldem. Wiemy, że siły polskie były większe od wojsk zakonnych. Król polski był dobrym dowódcą, ponieważ jego wojska czekały na bitwę w lesie, gdzie drzewa dawały cień i chłód. Natomiast Krzyżacy dumnie czekali godzinami na walkę w upale.

Przed bitwą odbyła się msza polowa, po której dowódcy ustalili zawołania bojowe. Wybrani nazwy dwóch miast – polskiego Krakowa i litewskiego Wilna. Kolejnym krokiem króla Władysława Jagiełły było tradycyjne pasowanie na rycerzy. W tym momencie giermkowie, po złożeniu specjalnej przysięgi, zostawali rycerzami.

Krzyżakom czas się dłużył. Zaczęli się niecierpliwić. Wielki mistrz krzyżacki Ulrich von Jungingen wysłał do obozu polskiego króla dwóch posłów. Według jednej z kronik, przynieśli oni ze sobą dwa miecze: jeden dla Jagiełły, a drugi dla litewskiego księcia Witolda. Dar ten miał zmusić przeciwników do rozpoczęcia walki. Polski król przyjął prezent, przemówił do wojska i wspólnie odśpiewali starą pieśń „Bogurodnicę”.

Bitwa trwała ponad sześć godzin. Skończyła się zwycięstwem wojsk polsko-litewskich. Około godziny 19 na polach Grunwaldu zostali tylko Polacy i Litwini. W dzień po bitwie, 16 lipca, odnaleziono ciało wielkiego mistrza. Władysław Jagiełło kazał z godnością je odesłać do Malborka. Tam dowódca krzyżacki został pochowany.

[194 wyrazy]

Ćwiczenie 14. Poznanie utworu *Bogurodzica*

<https://www.youtube.com/watch?v=D9Ki7hIlyIY>

Przed rozpoczęciem bitwy polskie rycerstwo odśpiewało średniowieczną pieśń ***Bogurodnicę***. Obejrzyj fragment filmu pt. ***Krzyżacy*** i odpowiedz na pytania:

- a) Jakie emocje towarzyszyły Ci podczas słuchania pieśni?
- b) Jak myślisz, dlaczego właśnie ta pieśń została odśpiewana przez rycerstwo?

Ćwiczenie 15, 16 i 17. Utrwalanie wiadomości

<https://wordwall.net/play/66674/894/584>

<https://wordwall.net/play/66675/085/282>

<https://wordwall.net/play/66675/877/393>

■ PODSUMOWANIE LEKCJI

Ćwiczenie 18. Zadanie podsumowujące wiedzę zdobytą na zajęciach.

W Stębarku znajduje się Muzeum Bitwy pod Grunwaldem. Odwiedź stronę internetową muzeum i zaplanuj wycieczkę klasową.

Przyjmij, że chcielibyście wziąć udział w warsztatach edukacyjnych oraz, oprócz wystawy stałej, obejrzeć wystawę czasową.

Oblicz koszt wycieczki.

<https://www.youtube.com/watch?v=D9Ki7hIIYIY>

Koniec dynastii Piastów

Data:

Nazwa:

1. Kim był Kazimierz Wielki?

- A ☐ Był pierwszym królem Polski.
B ☐ Był ostatnim Piastem na tronie Polski.
C ☐ Był założycielem dynastii Andygawenów.

2. Jak nazywał się pierwszy historyczny władca Polski?

- A ☐ Jadwiga. B ☐ Kazimierz Wielki. C ☐ Mieszko I.

3. Kto był założycielem dynastii Piastów?

- A ☐ Kazimierz Wielki. B ☐ Jadwiga. C ☐ Mieszko I.

4. Jak nazywała się nowa dynastia w Polsce?

- A ☐ Piastów. B ☐ Jagiellonów. C ☐ Andygawenów.

5. Z jakiej rodziny pochodziła Jadwiga?

- A ☐ Mieszczańskiej. B ☐ Królewskiej. C ☐ Chłopskiej.

6. Jakim przymiotnikiem można określić Jadwigę?

- A ☐ Błogosławiona. B ☐ Wysoka. C ☐ Święta.

Jadwiga

Data: _____ Nazwa: _____

1. K r ó l e n a w g w a i J d a
ł d z r u o a i s ę i a n
g e ę W c r h z .

2. e c i c j O y w e n ó r k l
i a m ł a n m i i ę
L d u i i w k .

3. i d w k u L y b ł
m r l ó e k k l P s i o i
g e i e W r .

4. i J a w d a g m ł a i a
a r p o w o d
o l o g k p s e i u o t r n .

5. K r ó l e n a w m ł a i a
a ś j e e i n e d c l t a ,
d k e y i a o ł t s a z
o o w a a o r k n n .

6. i J a w d a g y b a ł
t a i b o k e , a e l
o a t a z s ł k ó r e l m a
n e i r ó l k a w .

Poszukiwania męża

Data:

Nazwa:

1. Litwa sąsiadowała z Polską.

A ☐ TAK

B ☐ NIE

2. Jagiełło nie był królem Litwy.

A ☐ TAK

B ☐ NIE

3. Litwa leżała na zachód od Polski.

A ☐ TAK

B ☐ NIE

4. Jadwiga miała męża.

A ☐ TAK

B ☐ NIE

5. Jadwiga mieszkała na Wawelu.

A ☐ TAK

B ☐ NIE

6. Jędnym z kandydatów na męża był książę.

A ☐ TAK

B ☐ NIE

7. Nikt nie chciał poślubić Jadwigi.

A ☐ TAK

B ☐ NIE

8. Jadwiga była dorosłą kobietą.

A ☐ TAK

B ☐ NIE

Rok 1386

Data: _____ Nazwa: _____

 Napisz liczbę obok każdego elementu, aby wyświetlić poprawną kolejność

- A

Koronacja księcia na króla Polski.

☐
- B

Chrzest księcia w Krakowie.

☐
- C

Wesele w Krakowie.

☐
- D

Przyjazd księcia do Krakowa.

☐
- E

Ślub Jadwigi i Władysława.

☐
- F

Zaproszenie księcia do Polski.

☐

Jak dobrze mieć sąsiada...

Data: _____ Nazwa: _____

 Narysuj ścieżkę od każdego samolotu do odpowiedzi – uważaj, aby po drodze nie rozbić się o inne chmury

Litwa sąsiadowała z Zakonem,

Zakon nie był bezpiecznym sąsiadem.

Rycerze Zakonu nie byli złodziejami.

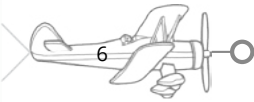
Zakon był sąsiadem Polski na wschodzie.

Polska miała najlepsze stosunki z Litwą.

Rycerze Zakonu grabili gospodarstwa.

Krzyżacy napadali tylko na polskie ziemie.

Polska miała problem ze wszystkimi sąsiadami.

Krzyżacy

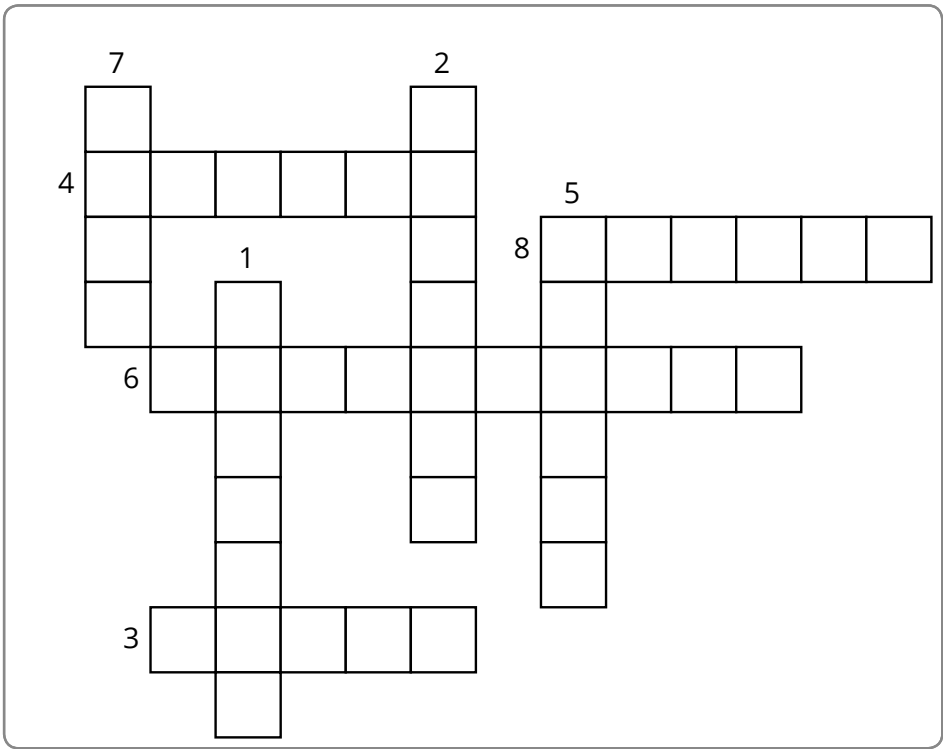
Data: _____ Nazwa: _____

1. h m ł e
2. i o r ó p
3. r i z t m s
4. r y z e r c
5. k l ó r
6. a n o k z
7. k o a s P l
8. i a w t L

Krzyżacy

Data: _____ Nazwa: _____

Poziomo

- 3. Znak na płaszczach Krzyżaków. (5)
- 4. Imię dowódcy Zakonu. (6)
- 6. Byli nim Jadwiga i Jagiełło. (10)
- 8. Miesiąc koronacji Jagiełły. (6)

Pionowo

- 1. Stolica państwa krzyżackiego. (7)
- 2. Musiał przyjąć go Jagiełło przed ślubem. (7)
- 5. Stał na czele Zakonu. (6)
- 7. Miesiąc ślubu Jadwigi i Jagiełły. (4)

Na zamku w Malborku

Data: _____ Nazwa: _____

Wieża
Główna

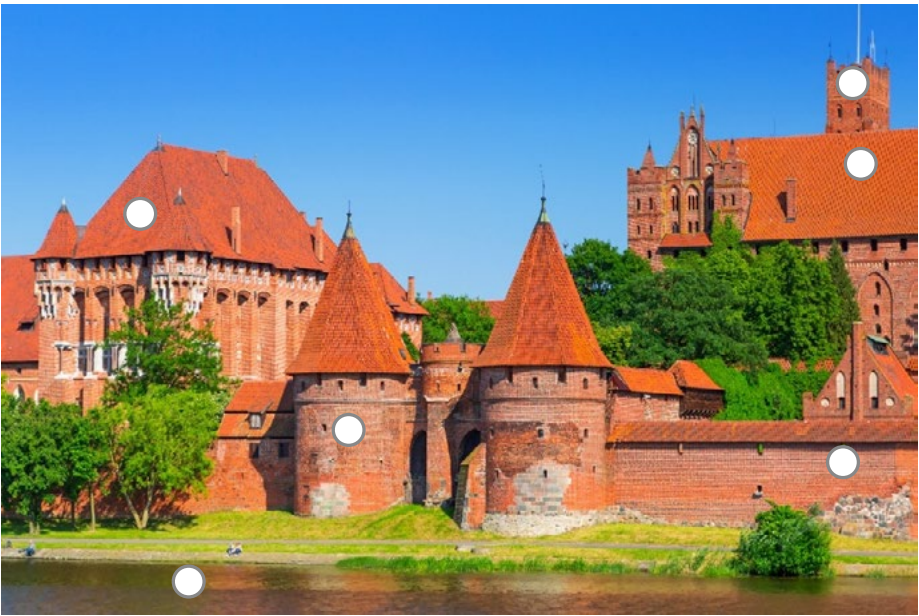
Pałac wielkiego
mistrza

Mur
obronny

Rzeka

Zamek
Wysoki

Baszty
Mostowe

Co to jest? Kto to jest?

Data: _____ Nazwa: _____

ostrog i pas	Pomocnik średniowiecznego rycerza.
pasowanie na rycerza	Nabożeństwo katolickie na wolnym powietrzu.
zawołanie bojowe	Uroczysta gwarancja przestrzegania umowy.
przysięga	Komendy wojskowe rozpoczynające walkę.
giermek	Elementy wyposażenia stroju rycerza.
msza polowa	Nadanie godności rycerskiej giermkowi.

Ten dzień

Data: _____ Nazwa: _____

Władysław Jagiełło	Rok, w którym miała miejsce bitwa.
Grunwald	Pora roku, podczas której miała miejsce bitwa.
Urlich von Jungingen	Miejsce oczekiwania na bitwę przez Krzyżaków.
Krzyżacy, Polacy, Litwini	Miejsce oczekiwania na bitwę przez Polaków.
lipiec	Dzień, w którym miała miejsce bitwa.
otwarte pole	Miejsce, w którym miała miejsce bitwa.
las	Wódz rycerzy zakonu.
15	Miesiąc, w którym miała miejsce bitwa.
1410	Wojska biorące udział w bitwie.
lato	Wódz wojska polskiego i litewskiego.

Przed bitwą

Data: _____

Nazwa: _____

1.

koni rycerzy

Do dziś nie wiadomo, ilu _____ tego dnia walczyło.

2.

na polu w lesie

Wojska spotkały się _____

3.

mniejsze większe

Siły polskie były _____ od wojsk zakonnych.

4.

dowódcą rycerzem

Król Polski był dobrym _____.

5.

bitwę konie

Wojska polskie czekały na _____ w lesie.

6.

zabierały dawały

Drzewa _____ cień i chłód.

Krajobraz po bitwie

Data: _____

Nazwa: _____

1. Ile mieczy Krzyżacy wysłali Litwinom i Polakom?

A ☐ dwa

B ☐ jeden

C ☐ trzy

2. Gdzie miała miejsce bitwa?

A ☐ Pod Krakowem.

B ☐ Pod Grunwaldem.

C ☐ Pod Malborkiem.

3. Jak długo trwała bitwa?

A ☐ 7 godzin

B ☐ 9 godzin

C ☐ 6 godzin

4. Kto wygrał bitwę?

A ☐ Krzyżacy

B ☐ Polacy i Litwini

C ☐ Polacy

5. O której godzinie skończyła się bitwa?

A ☐ Około szesnastej.

B ☐ Około dziewiętnastej.

C ☐ Około siedemnastej.

6. Kiedy znaleziono ciało Urlicha von Jungingena?

A ☐ Dwa dni po bitwie.

B ☐ W dzień bitwy.

C ☐ Dzień po bitwie.

7. Gdzie pochowano wielkiego mistrza?

A ☐ W Krakowie.

B ☐ W Malborku.

C ☐ Pod Grunwaldem.

■ Beata Katarzyna Jędryka

Za wolność waszą i naszą

Emilia Plater, polona.pl

I. Poziom: B2

II. Etap edukacji: II

III. Forma: zajęcia zdalne (w czasie rzeczywistym albo asynchroniczne)

III. Cele dydaktyczne:

Uczeń

- poznaje i rozumie przyczyny oraz przebieg powstania listopadowego
- poznaje i rozumie przyczyny oraz konsekwencje upadku powstania listopadowego
- poznaje sylwetki wybranych osób związanych z powstaniem listopadowym
- rozwija sprawność czytania ze zrozumieniem tekstów o charakterze historycznym
- rozwija zasób leksykalny z zakresu historii
- rozwija poprawność językową
- rozwija logiczne myślenie: przyczyna → skutek

IV. Materiały dydaktyczne:

- autorskie teksty informacyjne
- fotografie: car Aleksander I, Piotr Wysocki, Emilia Plater, Ignacy Prądyński
- reprodukcje obrazów: *Olszynka Grochowska* oraz *Sowiński na szarżach Woli* W. Kossaka
- film dydaktyczny

V. Strategie dydaktyczne:

- dyskusja, ćwiczenia rozwijające sprawność czytania ze zrozumieniem, ćwiczenia sprawdzające percepcję [praca z materiałem filmowym], ćwiczenia językowe, ćwiczenia sprawdzające stopień opanowania faktów historycznych
- praca indywidualna, praca w grupach, praca w zespole klasowym

VI. Wykorzystane aplikacje: Learning Apps, Wordwall

VII. Źródło grafik: polona.pl, wikipedia.org, encyklopedia.pwn.pl

Dofinansowano przez Instytut Rozwoju Języka Polskiego
im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego
ze środków Ministra Edukacji i Nauki

Projekt „Szkoła dobrej jakości”
realizowany przez
Fundację Wolność i Demokracja

KOMENTARZ METODYCZY

Zaproponowane zajęcia mają przygotować ucznia do pracy z tekstem wiersza Adama Mickiewicza „Śmierć pułkownika” w kontekście historycznym. Zostały one przygotowane dla osób, które dysponują znajomością języka polskiego jako obcego/ drugiego/ odziedziczonego na wyjściowym poziomie B2 wg ESOKJ w obszarach receptywnych - rozumienie ze słuchu oraz rozumienie tekstu czytanego. Przedstawiony materiał można zrealizować na jednych 90. minutowych zajęciach dydaktycznych lub na dwóch spotkaniach 45. minutowych, dzieląc treści edukacyjne proporcjonalnie.

Celem lekcji jest zapoznanie uczniów z kluczowymi momentami historii Polski po upadku Księstwa Warszawskiego, a po utworzeniu Królestwa Polskiego, Wielkiego Księstwa Poznańskiego oraz Rzeczypospolitej Krakowskiej. Na zajęciach powinno wybrzmieć, że ustrój Królestwa Polskiego określała konstytucja nadana przez cara, według której władzę wykonawczą sprawował car i Rada Administracyjna, a ustawodawczą Sejm.

TREŚCI HISTORYCZNE

W celu poprawnego zrozumienia oraz właściwej interpretacji utworu uczniowie potrzebują właściwego przygotowania nie tylko literackiego, ale przede wszystkim historycznego. Wydarzenia oraz postaci, której dotyczy tekst Adama Mickiewicza, wymagają umiejscowienia go na osi czasu, którą nauczyciel może przygotować samodzielnie wykorzystując opcje w programie Office lub dostępnych narzędzi internetowych.

Powstanie listopadowe

Uczniowie powinni poznać przede wszystkim przyczyny wybuchu powstania – tu należy uświadomić ich, jaka była polityka Rosji jako zaborcy wobec Polski (Królestwo Polskie), przywołać jego datę wybuchu, opisać uczestników zrywu, opisać jego przebieg oraz podać datę zakończenia zrywu nordowo-wyzwoleńczego. Koniecznym działaniem będzie zapoznanie uczniów z informacjami dotyczącymi formacji wojskowych, które brały udział w powstaniu, ponieważ w tekście utworu jest odwołanie do jednej z nich. Tu należy wspierać się materiałami ikonograficznymi dostępnymi w przestrzeni internetowej. Dodatkowo trzeba wprowadzić nazewnictwo związane ze stopniami wojskowymi: generał, pułkownik, kapitan. Tu można wspierać się materiałami upowszechnianymi przez Muzeum Wojska Polskiego. Ważną postacią, o której powinni dowiedzieć się uczniowie jest Piotr Wysocki.

Emilia Plater

Kluczowym elementem wiersza jest postać Emilii Plater, której poświęcony jest utwór. Warto, oprócz informacji czysto biograficznych, przedstawić jej wizerunki dostępne w Internecie lub na reprodukcjach publikowanych w czasopiśmie w wersji papierowej lub w online. Życiorys, oprócz faktów, powinien zawierać dodatkowe informacje, które mogą zainteresować ucznia. Tu także można wykorzystać oś czasu, o której była wcześniej mowa.

Joanna d’Arc

Zrozumienie przyjętej drogi przez Emilię Plater nie jest możliwe bez poznania przez uczniów postaci francuskiej świętej Joanny d’Arc, znanej także jako Dziewica Orleańska, która zapisała się na kartach średniowiecznej historii. Koniecznym będzie podanie kilku informacji dotyczących wojny stuletniej. Można pokazać także jej wizerunek. Scenariusz nie uwzględnia tego elementu, tak więc nauczyciel samodzielnie musi przygotować kilka informacji o Joannie d’Arc.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ Z KOMENTARZEM

■ ĆWICZENIA WPROWADZAJĄCE

Celem ćwiczeń wprowadzających jest zapoznanie uczniów z wydarzeniami poprzedzającymi wybuch powstania listopadowego. Ćwiczenie 1 sprawdza znajomość kluczowej leksyki, która jest niezbędna do tego, aby zrozumieć tekst z kolejnego zadania. Do jego konstrukcji wykorzystano technikę dopasowywania definicji do wyrazu. Kolejne ćwiczenie interaktywne ma za zadanie utrwalić słownictwo. Tu sięgnięto po tzw. wisielca, gdzie podpowiedzi są głosowe. Ćwiczenie trzecie ma pokazać uczniowi związek przyczynowo skutkowy, poruszonych zagadnień. Uczestnicy zajęć muszą zrozumieć, że przyczyną, która wznieciła iskrę powstańczego ognia, było łamanie zapisów konstytucji przez cara Aleksandra I, co doprowadziło do powstania legalnej oraz nielegalnej opozycji na terenie Królestwa Polskiego, która planowała powstanie przeciw Rosji. Do sprawdzenia rozumienia tekstu pisanego wykorzystano technikę odpowiedzi na pytania. Zadanie to zostało wzmocnione kolejnym ćwiczeniem interaktywnym, które polega na połączeniu pytań z odpowiedziami. Cykl ćwiczeń kończy zadanie sprawdzające, czy uczniowie zrozumieli, dlaczego powstała legalna opozycja w Królestwie Polskim.

■ POWSTANIE LISTOPADOWE

W tematykę powstania listopadowego wprowadza uczniów krótki film edukacyjny, zawierający ogólne wiadomości dotyczące tego zrywu narodowo-wyzwoleńczego. Zadanie polega na dokończeniu zdań na podstawie obejrzanego materiału filmowego. Przed rozpoczęciem projekcji warto, żeby uczniowie najpierw zapoznali się ze zdaniem, które mają dokończyć. Działanie to ukierunkuje ich uwagę podczas oglądania filmu. Dodatkowo opracowano interaktywne ćwiczenie utrwalające wiedzę z filmu.

■ POWSTAŃCY

Kolejny blok ćwiczeń związany jest bezpośrednio z walkami powstańców. Dwa pierwsze zadania są poświęcone bitwie pod Olszynką Grochowską, która doprowadziła do odwrotu Rosjan i rezygnacji ze szturm na Warszawę. W zadaniach wykorzystano obraz Wojciecha Kossaka *Olszynka Grochowska*. Pierwsze z nich polega na uzupełnieniu luk wyrazami z ramki. Jest to opis obrazu, na podstawie którego należy wykonać kolejne zadanie – dopasować nazwy do zaznaczonych fragmentów obrazu. Kolejne zadanie związane jest z kalendarium bitew powstania listopadowego. Uczniowie na osi czasu 1831 roku zaznaczają chronologię bitew wraz z nazwami miejsc, gdzie się toczyły. Dodatkowo w zadaniu muszą słownie wypisać nazwy miesięcy, które zostały podane w zapisie cyfr rzymskich. W celu zapamiętania wydarzeń opracowane zostało jeszcze jedno zadanie interaktywne ułatwiające zapamiętanie wydarzeń. Kolejne zadanie ma na celu przybliżenie uczniom wydarzeń związanych z zakończeniem powstania. Ćwiczenie 12, w formie krótkiego tekstu, przedstawia zakończenie działań zbrojnych. Zadaniem uczniów jest

wybranie właściwej formy gramatycznej wybranych wyrazów. Mimo że ćwiczenie wygląda na językowe, należy potraktować je jako zadanie rozwijające czytanie ze zrozumieniem tekstów historycznych z wykorzystaniem języka specjalistycznego. Dodatkowo nauczyciel powinien zadać uczniom kilka pytań do tekstu sprawdzających jego zrozumienie. Zadanie zamykające cykl ćwiczeń związanych z powstaniem listopadowym to wybór właściwego układu chronologicznego dotyczący najważniejszych wydarzeń tego okresu.

Drugim zagadnieniem poruszonym na zajęciach są osoby związane z powstaniem listopadowym. Wybrano trzy postacie: Piotra Wysockiego, Emilii Plater oraz Ignacego Prądzyńskiego. Przygotowane zadanie polega na dopasowaniu ilustracji do biografii powstańca. Kolejne zadanie wymaga pracy własnej uczniów i polega na wynotowaniu z biogramu E. Plater nazw formacji wojskowych oraz na odszukaniu ich wizerunku i mundurów na stronach Muzeum Wojska Polskiego lub innych dostępnych źródeł internetowych. Następnie uczniowie powinni uzupełnić tabelę.

■ PODSUMOWANIE

Jako podsumowanie lekcji opracowano zadanie typu prawda/fałsz. Uczniowie mają dokonać wyboru z 12 zdań dotyczących treści dydaktycznych omawianych na zajęciach. Trudność zadania jest wzmocniona tym, że zdania uczniowie usłyszą, a nie przeczytają. Dzięki temu będą mogli doskonalić swoją umiejętność słuchania ze zrozumieniem.

■ ĆWICZENIA WPROWADZAJĄCE

Ćwiczenie 1. Ćwiczenie leksykalne.

Czy wiesz, co oznaczają następujące słowa: **konspiracja**, **konstytucja**, **car**, **niepodległość**, **cenzura**, **spisek** oraz **sprzysiężenie**? Dopasuj słowa do definicji.

1.	konspiracja	A	kontrola publikacji
2.	konstytucja	B	niezależność państwa w decydowaniu o sprawach wewnętrznych i stosunkach zewnętrznych
3.	car	C	tajna organizacja
4.	niepodległość	D	zbiór ogólnych zasad ustroju państwa
5.	cenzura	E	tajne i nielegalne porozumienie
6.	spisek	F	tajna, nielegalna działalność skierowana przeciwko władzy
7.	sprzysiężenie	G	dawny władca Rosji

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.

Klucz: 1F, 2D, 3G, 4B, 5A, 6E, 7C.

Link do zadania:
<https://learningapps.org/watch?v=pinw2nrxn24>

Ćwiczenie 2. Ćwiczenie utrwalające

Sprawdź, jak dobrze pamiętasz słowa z poprzedniego ćwiczenia. Skorzystaj z odpowiedzi głosowych.

Link do zadania:
<https://wordwall.net/play/67090/652/554>

Ćwiczenie 3. Praca tekstem.

Przeczytaj krótką notatkę (zał. 1) o tym, jak wyglądało panowanie cara Aleksandra I po utworzeniu Królestwa Polskiego w 1815 roku. Następnie opowiedz na pytania.

Car Aleksander I w pierwszych latach panowania w Królestwie Polskim przestrzegał ustanowionej przez siebie konstytucji. Niestety z czasem zaczął łamać jej postanowienia. Utworzył tajną policję i wprowadził cenzurę – nie można było wydawać gazet oraz książek, zanim nie zostały sprawdzone przez specjalnych carskich urzędników. Polacy stopniowo mieli ograniczane prawa. Przestano zwoływać obrady sejmu. Dzień po dniu tracili swoją wolność. Nie mogli się z tym pogodzić, dlatego w Królestwie Polskim zaczęły powstawać konspiracyjne organizacje spiskowe, np.: Towarzystwo Patriotyczne, Towarzystwo Filomatów czy Sprzysiężenie Podchorążych. Celem ich wszystkich była walka o niepodległość i przygotowanie powstania zbrojnego przeciwko Rosji.

[94 wyrazy]

- 1) Kto stał na czele Królestwa Polskiego?
- 2) Kiedy utworzono Królestwo Polskie?
- 3) Czym zajmowali się specjaliści carscy urzędnicy?
- 4) Jak często obradował sejm?
- 5) Dlaczego powstały konspiracyjne organizacje spiskowe?
- 6) Jakie plany miały organizacje spiskowe?

Ćwiczenie 4. Ćwiczenie utrwalające.

Link do zadania:

<https://wordwall.net/play/67093/029/493>

Ćwiczenie 5. Sprawdzenie wiedzy.

Podkreśl przyczyny powstania legalnej opozycji w Królestwie Polskim.

- a) reforma systemu szkolnictwa
- b) wprowadzenie cenzury
- c) wybranie cara na głowę państwa
- d) niezwoływanie sejmu
- e) rozbudowa tajnej policji
- f) reforma systemu podatkowego
- g) łamanie przepisów konstytucji
- h) emigracja ludności

■ POWSTANIE LISTOPADOWE

Ćwiczenie 6. Praca z materiałem filmowym.

Obejrzyj krótki film przybliżających historię powstania listopadowego. Następnie dokończ zdania.

Link do filmu:

<https://www.youtube.com/watch?v=6SMMb0chnvo>

- a) Godło Królestwa Polskiego ...
- b) Wielki Książę Konstanty był ...
- c) Tajne związki miały przygotować ...
- d) Rewolucja we Francji wybuchła ...
- e) Belgia odzyskała niepodległość ...
- f) Na czele spiskowców stanął ...
- g) Wielki Książę Konstanty uciekł ...
- h) Sejm ogłosił ...
- i) Największa bitwa wojny polsko-rosyjskiej ...
- j) Główną przyczyną klęski był ...

Ćwiczenie 7. Ćwiczenie utrwalające.

Link do zadania:

<https://wordwall.net/play/67103/522/200>

Ćwiczenie 8. Praca z tekstem.

Przeczytaj uważnie opis obrazu Wojciecha Kossaka z 1886 roku pt. *Olszynka Grochowska* (zał. 2). Uzupełnij zdania wyrazami z ramki.

przeciwników cylindrze powstania bohaterami
armaty zębami

Na obrazie Wojciecha Kossaka pierwszoplanowymi _____ są Czwartacy — żołnierze 4 Pułku Piechoty Liniowej. Stojąc w linii, kierują karabiny do niewidocznych _____. Kilku starannie celuje, inni padają trafieni pociskami. Jeden z żołnierzy rozrywa _____ papierowy nabój z prochem i kulą. W głębi widać _____. Na drugim planie grupa wojskowych na koniach otacza cywila w jasnym płaszczu i _____. Wyprostowany w siodle mężczyzna to generał Józef Chłopicki, który w pierwszych tygodniach _____ pełnił funkcję dyktatora. [74 wyrazy]

Link do zadania:
<https://wordwall.net/play/67170/125/392>

Ćwiczenie 9. Praca z dziełem malarskim.

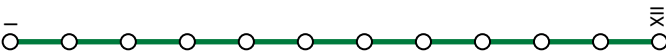
Przypomnij sobie opis obrazu z poprzedniego ćwiczenia i wykonaj interaktywne zadanie – dopasuj opisane elementy do obrazu.

Link do ćwiczenia:
<https://wordwall.net/play/67104/221/709>

Ćwiczenie 10. Praca z osią czasu.

Zaznacz na osi czasu roku 1831 bitwy powstania listopadowego. Wpisz właściwą literę na osi. Wypisz nazwy miesięcy, w których miały miejsce bitwy.

A: 14 II Stoczek	E: 10 IV Iganie
B: 25 II Grochów	F: 18–19 IV Boremel
C: 31 III Wawer	G: 26 V Ostrołęka
D: 31 III Dębe Wielkie	H: 6 – 7 IX Warszawa

Miesiące:

Ćwiczenie 11. Ćwiczenie automatyzujące.

Sprawdź, jak dobrze zapamiętałeś kolejność bitew powstania listopadowego.

Link do zadania:
<https://wordwall.net/play/67104/875/391>

Ćwiczenie 12. Praca z tekstem.

Link do zadania:

<https://learningapps.org/display?v=ppwfssobn24>

Ćwiczenie 13. Sprawdzenie wiadomości o powstaniu listopadowym.

Który szereg chronologiczny wydarzeń powstania listopadowego i wojny polsko-rosyjskiej jest poprawny. Podkreśl właściwą odpowiedź.

- a) obrona Woli, noc listopadowa, detronizacja cara, bitwa pod Ostrołęką
- b) detronizacja cara, noc listopadowa, bitwa pod Ostrołęką, obrona Woli
- c) bitwa pod Ostrołęką, noc listopadowa, obrona Woli, detronizacja cara
- d) noc listopadowa, detronizacja cara, bitwa pod Ostrołęką, obrona Woli

■ POWSTAŃCY

Ćwiczenie 14. Praca z tekstem.

Z powstaniem związanych było wielu ludzi, którzy dzielnie walczyli o polską niepodległość. Przeczytaj notki biograficzne niektórych z nich i dopasuj ilustracje.

A: Była litewską hrabianką, która aktywnie uczestniczyła w powstaniu listopadowym w okresie 1830–31. Walczyła w oddziale partyzanckim na Żmudzi, który składał się 280 strzelców, kilkuset kosynierów i 60 kawalerzystów. Zmarła w czasie przeprawy do Warszawy, wycieńczona wojennymi trudami. Stała się symbolem bohaterstwa kobiet walczących o niepodległość.

B: Był generałem dywizji Wojska Królestwa Polskiego. Jeden z najbardziej utalentowanych generałów polskich I połowy XIX wieku oraz jeden z wodzów naczelnych powstania listopadowego. Na przełomie marca i kwietnia 1931 roku jego plan kontrataku zaskoczył Rosjan i przyniósł zwycięstwo Polakom w kilku bitwach.

C: W 1828 r. był wykładowcą Szkoły Podchorążych Piechoty w Warszawie. Zawiązał tajne sprzysiężenie, które miało na celu wywołanie powstania i wyzwolenie Polski. Był głównym inspiratorem powstania listopadowego. Podczas wojny polsko-rosyjskiej brał udział w kilku bitwach i trafił do niewoli. Został skazany na 20 lat ciężkich robót.

Piotr Wysocki

Ignacy Prądzyński

Emilia Plater

Źródło ilustracji: wikipedia.org, encyklopedia.pwn.pl

Ćwiczenie 15. Praca z tekstem.

Odszukaj w notce biograficznej Emilii Plater nazwy formacji wojskowych. Następnie, korzystając ze strony Muzeum Wojska Polskiego lub innych źródeł internetowych uzupełnij tabelę.

Nazwa formacji wojskowej	Opis munduru i broni

■ PODSUMOWANIE

Ćwiczenie 16. Sprawdzenie zdobytych wiadomości.

Usłyszysz kilka zdań o tym, czego dowiedziałeś się na lekcji. Zdecyduj, które z nich jest prawdziwe, a które fałszywe.

Link do zadania:
<https://wordwall.net/play/67144/446/616>

Załącznik 1
(do zadania 3)

Car Aleksander I w pierwszych latach panowania w Królestwie Polskim przestrzegał ustanowionej przez siebie konstytucji. Niestety z czasem zaczął łamać jej postanowienia. Utworzył tajną policję i wprowadził cenzurę – nie można było wydawać gazet oraz książek zanim nie zostały sprawdzone przez specjalnych carskich urzędników. Polacy stopniowo mieli ograniczane prawa. Przestano zwoływać obrady sejmiku. Dzień po dniu tracili swoją wolność. Nie mogli się z tym pogodzić, dlatego w Królestwie Polskim zaczęły powstawać konspiracyjne organizacje spiskowe, np.: Towarzystwo Patriotyczne, Towarzystwo Filomatów czy Sprzysiężenie Podchorążych. Celem ich wszystkich była walka o niepodległość i przygotowanie powstania zbrojnego przeciwko Rosji.

[94 wyrazy]

Źródło zdjęcia: https://pl.wikipedia.org/wiki/Aleksander_I_Romanow

Załącznik 2
(do zadania 8 i 9)

Wojciech Kossak, *Olszynka Grochowska*, 1886, olej na płótnie, 95 x 135 cm, Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie

Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Wojciech_Kossak

Wojciech Kossak, *Generał Sowiński na szanłcach Woli*, 1922, olej na płótnie

Źródło: https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:J%C3%B3zef_Sowi%C5%84ski#/media/File:Sowinski.jpg

Polityka cara Aleksandra I

Data: _____

Nazwa: _____

Jakie plany miały organizacje spiskowe?

W 1815 roku.

Jak często obradował sejm?

Cenzurą.

Dlaczego powstały konspiracyjne organizacje spiskowe?

Sejm nie był zwoływany.

Kiedy utworzono Królestwo Polskie?

W celu walki o niepodległość.

Kto stał na czele Królestwa Polskiego?

Powstanie przeciw Rosji.

Czym zajmowali się specjali carscy urzędnicy?

Car Rosji

Sprawdź się ! Powstanie listopadowe

Data:

Nazwa:

brak wiary w zwycięstwo.	Belgia odzyskała niepodległość
była pod Grochowem.	Wielki Książę Konstanty uciekł
powstanie przeciwko zaborcy.	Wielki Książę Konstanty był
Piotr Wysocki.	Główną przyczyną klęski był
w sierpniu 1830 roku.	Największa bitwa wojny polsko-rosyjskiej
detronizację cara.	Tajne związki miały przygotować
bratem cara.	Rewolucja we Francji wybuchła
w lipcu 1830 roku.	Na czele spiskowców stanął
w przebraniu kobiety.	Sejm ogłosił

Bitwy powstania listopadowego

Data: _____ Nazwa: _____

💡 Napisz liczbę obok każdego elementu, aby wyświetlić poprawną kolejność

A	Olszynka Grochowska		E	Ostrołęka	
B	Boremel		F	Wawer	
C	Warszawa		G	Dębe Wielkie	
D	Iganie		H	Stoczek	

FORTEPIAN SZOPENA

■ Beata Katarzyna Jędryka

Fortepian Szopena – utwór a historia

Rękopis C.K.N., pl.wikipedia.org

Tytuł: Polonezy, mazurki, etiudy – wprowadzenie historyczne do pracy
z wierszem *Fortepian Szopena* Cypriana Kamila Norwida

I. Poziom: B2

II. Etap edukacji: II

III. Forma: zajęcia zdalne (w czasie rzeczywistym albo asynchroniczne)

IV. Cele dydaktyczne:

Uczeń

- poznaje historię Wielkiej Emigracji
- poznaje postać Fryderyka Chopina oraz jego relacje z Norwidem
- poznają historię powstania styczniowego
- poznaje historię zamachu na generała Fiodora Berga
- poznaje polską sztukę – malarstwo
- rozwija sprawność czytania ze zrozumieniem tekstów o charakterze historycznym
- rozwija zasób leksykalny z zakresu historii
- rozwija poprawność językową
- rozwija logiczne myślenie: przyczyna → skutek

V. Materiały dydaktyczne:

- autorskie teksty informacyjne
- obraz *Polonez Chopina* Teofila Antoniego Kwiatkowskiego
- utwór *Etiuda Rewolucyjna* Fryderyka Chopina
- film edukacyjny

Dofinansowano przez Instytut Rozwoju Języka Polskiego
im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego
ze środków Ministra Edukacji i Nauki

Projekt „Szkoła dobrej jakości”
realizowany przez
Fundację Wolność i Demokracja

VI. Strategie dydaktyczne:

- dyskusja, ćwiczenia rozwijające sprawność czytania ze zrozumieniem, ćwiczenia sprawdzające percepcję [praca z materiałem filmowym], ćwiczenia językowe, ćwiczenia sprawdzające stopień opanowania faktów historycznych
- praca indywidualna, praca w grupach, praca w zespole klasowym

VII. Wykorzystane aplikacje: Wordwall, Learning Apps

VIII. Źródło grafik: photogenica.pl, wikipedia.org, polona.pl

KOMENTARZ METODYCZY

Zaproponowane zajęcia mają przygotować ucznia do pracy z tekstem wiersza Cypriana Kamila Norwida *Fortepian Szopena* w kontekście historycznym. Zostały one przygotowane dla osób, które dysponują znajomością języka polskiego jako obcego/drugiego/odziedziczonego na wyjściowym poziomie B2 wg ESKJ w obszarach receptywnych - rozumienie ze słuchu oraz rozumienie tekstu czytanego. Przedstawiony materiał można zrealizować na jednych 90. minutowych zajęciach dydaktycznych lub na dwóch spotkaniach 45. minutowych, dzieląc treści edukacyjne proporcjonalnie.

TREŚCI HISTORYCZNE

W celu prawidłowego zrozumienia utworu Cypriana K. Norwida jego odbiorca powinien poznać nie tylko sylwetkę kompozytora Fryderyka Chopina oraz jego relację z autorem wiersza, ale także fakty związane z losami Polaków po powstaniu listopadowym – Wielką Emigracją. Koniecznym jest przedstawienie kontekstu historycznego, do którego odwołuje się podmiot liryczny w wierszu – zamach na generała Teodora Berga.

Wielka Emigracja

Represje po upadku powstania listopadowego objęły zarówno polskich żołnierzy, jak i osoby wspierające walczących. Niektórzy uczestnicy zrywu narodowo-wyzwoleńczego zostali skazani na katorgę i zesłani w głąb Rosji, a inni musieli emigrować na zachód. Wielka Emigracja objęła ponad 10 tys. osób, które reprezentowały różne środowiska. Wśród emigrantów byli żołnierze, artyści oraz naukowcy. Polacy nie porzucili myśli o dalszej walce o wolność i zakładali różne stronnictwa polityczne, np.: Komitet Narodowy Polski czy Hotel Lambert. Wysyłano tajnych emisariuszy na ziemie polskie, którzy wspomagali pozostałych w kraju działaczy konspiracyjnych.

Fryderyk Chopin

Postać kompozytora należy przybliżyć uczniom w kontekście jego całej twórczości. Wątki biograficzne powinny dotyczyć głównie jego życia w Polsce – Żelazowa Wola oraz pobyt w Warszawie, ponieważ instrument wyrzucony przez Rosjan z pałacu był tym, na którym grał Szopen przebywając w Warszawie. Tu można wykorzystać materiały udostępniane przez muzeum w Żelazowej Woli oraz przez warszawskie muzeum Fryderyka Chopina. Dodatkowo powinno sięgnąć się po fragmenty utworów muzycznych, w tym *Etiudę rewolucyjną*.

Relacje Cypriana K. Norwida i Fryderyka Chopina

Uczniowie powinni poznać historię krótkiej znajomości kompozytora oraz poety. Poznali się prawdopodobnie w Hotelu Lambert, w salonie księżnej Marceliny Czarotorskiej, uczennicy Chopina. Będzie to dobry moment, żeby powiedzieć o Wielkiej Emigracji oraz artystach związanych z Hotelem Lambert i jego rolą. Konieczne będzie nawiązanie do innego utworu C. K. Norwida – *Czarne kwiaty*, w których poeta opisuje wizyty u Szopena i wspomina go z wielkim szacunkiem. Dodatkowo warto sięgnąć po nekrolog Fryderyka Szopena, który został napisany przez poetę i opublikowany 25 października 1849 roku w „Dzienniku Polskim”.

Zamach na generała Fiodora Berga

Przedstawiając ten wątek należy wspomnieć o Królestwie Polskim, powstaniu listopadowym oraz o Wielkiej Emigracji, jako konsekwencji upadku powstania. Trzeba opowiedzieć uczniom, jak wyglądała polityka Rosji wobec Polaków po upadku zrywu narodowo-wyzwoleńczego, aby zrozumieli, dlaczego warszawiacy zdecydowali się na nieudany zamach na namiestnika carskiego i jakie konsekwencje ponieśli mieszkańcy pałacu Zamoyskich przy Nowym Świecie w Warszawie. Należy także zapoznać uczniów z topografią XIX-wiecznej Warszawy.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ Z KOMENTARZEM

■ WIELKA EMIGRACJA

Celem ćwiczeń 1- 6 jest zapoznanie uczniów z najważniejszymi faktami dotyczącymi Wielkiej Emigracji. Zadanie pierwsze wprowadza ważne pojęcia, które są niezbędne do zrozumienia zjawiska oraz działań podejmowanych przez migrantów. Ćwiczenie drugie rozwija sprawność rozumienia tekstu historycznego. Uczniowie mają zdecydować, które zdanie jest prawdziwe, a które fałszywe. Kolejne, z wykorzystaniem krótkiego filmu, przybliża uczestnikom zajęć istotę oraz działalność Hotelu Lambert. Po obejrzeniu filmu, należy odpowiedzieć na pytania. Zalecana strategia pracy z materiałem audiowizualnym to najpierw zapoznanie się z listą pytań, a dopiero potem odtworzenie filmu. Po wykonaniu zadania można przejść do kolejnego ćwiczenia, które wykorzystuje wcześniej wysłuchane informacje. Uczniowie pracują z reprodukcją, o której jest mowa w filmie. Jest to cały obraz, a nie jego fragment, dlatego warto omówić go szczegółowo. Kolejne przygotowane zadanie dotyczy stronnictw politycznych działających w ramach Wielkiej Emigracji. Tym razem musi ono zostać wykonane samodzielnie przez ucznia. Można podzielić uczniów także na cztery grupy, wówczas każda z nich może wyszukiwać informacje o danym ugrupowaniu, aby uzupełnić tabelę. Cykl ćwiczeń związanych z Wielką Emigracją kończy zadanie polegające na dopasowaniu wizerunków przedstawicieli polskiego środowiska do ich imion i nazwisk. Podczas rozwiązywania tego zadania warto podać uczniom kilka informacji na temat każdej z przywołanych postaci.

■ FRYDERYK CHOPIN

Ćwiczenia 7 – 10 poświęcone są przybliżeniu postaci Fryderyka Chopina. Pierwsze zadanie z cyklu polega na interpretacji *Etiudy Rewolucyjnej* F. Chopina. Wysłuchanie utworu ma wprowadzić uczestników zajęć w klimat, w jakim tworzył kompozytor na emigracji. Warto, żeby

uczniowie wsłuchując się w akordy, szukali odgłosów powstania. Kolejne zadanie skoncentrowane jest wokół twórczości kompozytora. Rozwija ono umiejętność czytania ze zrozumieniem. Po lekturze tekstu uczniowie muszą rozwiązać interaktywny quiz tematyczny, przygotowano także jego wersję drukowaną. Następne ćwiczenie – językowe – prezentuje w sposób ogólny życie Chopina w Paryżu. Uczniowie, czytając tekst, muszą dokonywać wyboru właściwych wyrazów z trzech podanych, które pasują i nadają sens konkretnym zdaniom. Ostatnie ćwiczenie poświęcone jest relacji C.K. Norwida i F. Chopina. Uczniowie mają za zadanie uporządkować tekst w odpowiedniej kolejności, a potem udzielić odpowiedzi na pytania.

■ ZAMACH NA GENERAŁA

Trzeci komponent lekcji koncentruje się wokół powstania styczniowego. Aby uczestnicy zajęć poznali jego historię przygotowano trzy zadania – ćwiczenia 11–13. Pierwsze z nich wykorzystuje krótki materiał filmowy, który przedstawia najważniejsze fakty dotyczące powstania. Po jego obejrzeniu uczniowie muszą zdecydować, które zdanie jest prawdziwe, a które fałszywe. Zaleca się, żeby najpierw zapoznać się ze zdaniami do oceny, a dopiero później odtworzyć film. Kolejne zadanie związane jest z zamachem na Fiodora Berga. Uczniowie na podstawie ilustracji opisują przebieg wydarzeń. Jest to rozwijanie sprawności pisania, ponieważ opis ikonografii musi zostać umieszczony w zeszycie. Ostatnie ćwiczenie to praca tekstem o zamachu na generała. Aby poznać historię zamachu, uczestnicy muszą uzupełnić zdania brakującymi wyrazami, które zostały podane w ramce. Dodatkowo uczniowie muszą dopasować ilustracje z poprzedniego ćwiczenia do poszczególnych akapitów. Jest to także forma sprawdzenia, czy przeczytany tekst został zrozumiany.

■ WIELKA EMIGRACJA

Ćwiczenie 1. Wprowadzenie pojęć.

Przeczytaj poniższe pojęcia i ich definicje. Następnie zastanów się, czy spotkałeś się/ spotkałaś się z tymi pojęciami. Jeśli tak, to w jakim kontekście.

represje – surowy środek odwetu lub nacisku; stosowanie środków przymusu; prześladowania, kary

emigracja – dobrowolny lub przymusowy wyjazd za granicę na dłuższy czas lub na stałe

emisariusz – tajny wysłannik polityczny, który zbiera informacje o sytuacji na danym obszarze

stronnictwo polityczne – dobrowolna organizacja społeczna o określonym programie politycznym, mająca na celu jego realizację poprzez zdobycie i sprawowanie władzy lub wywieranie na nią wpływu

Ćwiczenie 2. Praca z tekstem

Przeczytaj notatkę na temat Wielkiej Emigracji, a następnie zdecyduj, które zadanie jest prawdziwe, a które fałszywe.

Upadek powstania listopadowego dał początek **represjom** ze strony carskiej władzy. Z tego powodu wielu Polaków podjęło decyzję o opuszczeniu kraju. W emigracji widzieli jedyne wyjście, żeby przetrwać czas klęski i zrobić coś dla Polski poza jej granicami.

Z kraju wyjechało około 10 tys. osób, wśród których znaleźli się nie tylko przedstawiciele władz powstańczych i oficerowie, ale także elita tzn. artyści, pisarze oraz naukowcy.

Masowe wyjazdy spowodowane przyczynami politycznymi nazwano **Wielką Emigracją**, której głównym ośrodkiem stał się **Paryż** – stolica Francji.

Emigranci reprezentowali **różne warstwy społeczne**, ale głównie pochodzili ze szlachty. Uważali, że nie można porzucać myśli o wyzwoleniu. Z tego właśnie powodu zaczęto tworzyć różne **stronnictwa polityczne**, które dzięki swoim **emisariuszom** utrzymywały kontakt z Polską.

[114 wyrazów]

Link do zadania:

<https://wordwall.net/play/67187/122/936>

Ćwiczenie 3. Hotel Lambert

Obejrzyj krótki film o Hotelu Lambert, którego twórcą i przywódcą był książę Adam Jerzy Czartoryski i odpowiedz na pytania:

- Jakie konsekwencje miał ponieść książę Adam Czartoryski za udział w powstaniu?
- Gdzie rodzina Czartoryskich zakupiła pałac?
- Na czym polegała działalność Hotelu Lambert?
- W jakim celu organizowano bale?
- Jakie tytuły nosi obraz Teofila Antoniego Kwiatkowskiego?
- Co jest tematem obrazu, o którym opowiada film?

Link do filmu:

<https://www.youtube.com/watch?v=hMEPodmATm4>

Ćwiczenie 4. *Polonez Chopina*.

Film opowiada o jednym z obrazów Teofila Antoniego Kwiatkowskiego *Polonez Chopina* (suplement 1). Dopasuj słowa do elementów na obrazie.

Link do zadania:

<https://wordwall.net/play/67188/321/833>

Ćwiczenie 5. Stronnictwa polityczne Wielkiej Emigracji.

Paryż był głównym miejscem, do którego udawali się polscy emigranci. To właśnie tam powstawały stronnictwa polityczne. Na podstawie dostępnych źródeł – drukowanych i internetowych uzupełnij tabelę (zał. 1). Uwaga! Należy podać przynajmniej trzy punkty programu.

Ćwiczenie 6. Wielka Emigracja – artyści.

Wielcy artyści – poeci, malarze, muzycy po upadku powstania listopadowego musieli opuścić Polskę.

- Dopasuj wizerunki do imion i nazwisk.
- Niektórzy z nich przebywali we Francji zanim wybuchło powstanie. Jak myślisz, kto to był?

Link do zadania:

<https://learningapps.org/watch?v=psa03ovrt24>

■ FRYDERYK CHOPIN

Ćwiczenie 7. *Etiuda rewolucyjna*.

Posłuchaj utworu Fryderyka Chopina *Etiuda Rewolucyjna*, którą kompozytor napisał w 1831 roku na wieść o upadku powstania listopadowego. Tytułu „Rewolucyjna” nie nadał jej Chopin, lecz jemu współcześni. *Etiuda Rewolucyjna* jest do dziś jednym z najbardziej znanych i najczęściej wykonywanych utworów Fryderyka Chopina. Wynotuj emocje, które Ci towarzyszyły podczas słuchania.

Link do nagrania:

<https://www.youtube.com/watch?v=g1uLrHq9TDg>

Ćwiczenie 7. Ćwiczenie utrwalające.

Przeczytaj notatkę o twórczości Fryderyka Chopina i rozwiąż quiz interaktywny.

Link do zadania:

<https://wordwall.net/play/67239/371/830>

Fryderyk Chopin skomponował ponad dwieście różnorodnych utworów. Napisał je głównie z myślą o fortepianie, ponieważ był to jego ulubiony instrument.

To kompozycje taneczne, miniatury – krótkie utwory muzyczne, ale także pieśni oraz wielkie formy instrumentalne, czyli takie, które składają się z kilku części. Chopin stworzył wiele znakomitych kompozycji, w tym etiudy, nokturny, mazurki, polonezy i walce.

Jego muzyka jest pełna wyrazistych emocji, melodyjnych linii i subtelnych harmonii. Kompozytor często eksperymentował z formą muzyczną, łącząc elementy muzyki ludowej z romantyczną ekspresją. Jego kompozycje są zarówno technicznie wymagające, jak i pełne liryzmu i melancholii.

Najbardziej znane dzieła Chopina to m.in. *Nokturny op. 9*, *Ballada g-moll*, *Polonez heroiczny*, czy *Etiudy op. 10*.

Jego muzyka wpłynęła na rozwój muzyki fortepianowej i nadal jest inspiracją dla wielu pianistów i kompozytorów. Chopin to ikona polskiej kultury muzycznej i jedna z najważniejszych postaci w historii muzyki światowej. [140 słów]

Ćwiczenie 9. Chopin na emigracji.

Fryderyk Chopin opuścił Polskę przed wybuchem powstania listopadowego. Starał się służyć swojej ojczyźnie, tworząc i koncertując. Przeczytaj tekst o pobycie F. Chopina w Paryżu i uzupełnij luki jedną z trzech możliwości.

Link do zadania:

<https://learningapps.org/display?v=p8zg6z00c24>

Ćwiczenie 10. Chopin i Norwid.

Fryderyk Chopin był ceniony przez Wielką Emigrację. Utrzymywał kontakty z polskimi artystami w Paryżu. Jednym z nich był poeta Cyprian Kamil Norwid. Zapoznaj się z notatką o ich relacji, a następnie odpowiedz na pytania:

- a) Jak poeta postrzegał kompozytora?
- b) Jak poeta i kompozytor spędzali wspólnie czas?
- c) Jak C.K. Norwid był postrzegany przez otoczenie?
- d) Co łączyło poetę i kompozytora?

Link do ćwiczenia:

<https://wordwall.net/play/67369/006/244> lub

<https://learningapps.org/watch?v=p6rs5od2c24>

Klucz do zadania:

Relacje między Cyprianem Kamilem Norwidem a Fryderykiem Chopinem były złożone i pełne fascynacji. Norwid był pod wielkim wrażeniem muzyki Chopina i jego twórczości.

Poeta uważał Chopina za symbol narodowej dumy i geniusza artystycznego Polski. Norwid pisał o Chopinie z głębokim szacunkiem i podziwem, widząc w nim bohatera narodowego, który poprzez swoją muzykę wyrażał tęsknotę za ojczyzną.

Norwid wielokrotnie odwiedzał Chopina w jego paryskim mieszkaniu. Kompozytor zapraszał poetę na śniadania i obiady, ten zaś towarzyszył mu w częstych spacerach po ulicach stolicy Francji.

Choć poeta uważany był za dziwaka i samotnika, którego kontakty z otoczeniem dodatkowo utrudniała postępująca głuchota, to jednak Chopin potrafił dostrzec w nim intelektualną i artystyczną oryginalność. Z kolei Norwid widział w kompozytorze muzyczną realizację głoszonych przez siebie idei, w myśl których sztuka miała być stać się nośnikiem pierwiastków narodowych.

Obaj artyści doskonale porozumiewali się na płaszczyźnie artystycznej. [139 wyrazów]

■ ZAMACH NA GENERAŁA

Ćwiczenie 11. Powstanie styczniowe.

Po upadku powstania listopadowego w 1831 roku Wielka Emigracja starała się stale pobudzać tych, którzy zostali w Polsce do walki o niepodległość. Po trzydziestu latach doszło do kolejnego zrywu narodowo-wyzwoleńczego – powstania styczniowego.

- Obejrzyj uważnie film, a następnie oceń, czy podane zdania są prawdziwe czy fałszywe.

Link do filmu:

<https://www.youtube.com/watch?v=Wc4szyACY8Q>

Link do zadania:

<https://learningapps.org/watch?v=pyeghshet24>

Ćwiczenie 12. Zamach – praca z materiałem ikonograficznym.

Na ilustracjach (zał. 2) zaprezentowano wydarzenia z września 1863 roku. Opisz w zeszycie, co na nich widzisz.

Ćwiczenie 13. Zamach – praca z tekstem.

Przeczytaj opis wydarzeń z 19 września 1863 roku, które stały się inspiracją do napisania przez C.K. Norwida wiersza *Fortepian Szopena*.

- Uzupełnij zdania brakującymi wyrazami.
- Dopasuj ilustracje z poprzedniego zadania do poszczególnych akapitów.

Link do zadania:

<https://wordwall.net/play/67371/856/964>

Ćwiczenie 14. Chopin czy Szopen?

Rozwiej wątpliwości, czytając wypowiedź na ten temat w poradni językowej PWN: <https://sjp.pwn.pl/poradnia/haslo/Chopin-czy-Szopen;8413.html>

Dnia 19 września 1863 roku, po południu, podczas powrotu rosyjskiego namiestnika Fiodora Berga na Zamek Królewski w Warszawie, doszło do tragicznego wydarzenia. Na pobliskim Nowym Świecie, kilka bomb spadło na jego powóz z poddasza pałacu Zamoyskich.

W wyniku eksplozji ucierpiały konie z jego eskorty, a towarzyszący Bergowi adiutant został ranny. Sprawcy zamachu nie zostali schwytani.

Wojsko rosyjskie przeprowadziło brutalny odwet na mieszkańcach budynku. Pałac Zamoyskich został splądrowany. Żołnierze niszczyli wszystko, co stanęło na ich drodze. Przez okno wyrzucono cenny fortepian, na którym kiedyś grywał Fryderyk Chopin. Dodatkowo spalono pamiątki po kompozytorze, zgromadzone przez jego siostrę.

To tragiczne wydarzenie zostało upamiętnione w wierszu Cypriana Kamila Norwida *Fortepian Szopena*.

Splądrowano cenną bibliotekę oraz zniszczono prace sławnego polskiego orientalisty Józefa Szczepana Kowalewskiego. Rosjanie rozkradli srebra oraz lepszą odzież, którą publicznie sprzedawali po niskich cenach. Resztę mienia zebrano w stos i podpalono obok pomnika Mikołaja Kopernika.

Załącznik 1
(do zadania 5)

	Komitet Narodowy Polski	Hotel Lambert	Towarzystwo Demokratyczne Polskie	Gromady Ludu Polskiego
przywódca	Joachim Lelewel			
data powstania				1835 rok
program		• wprowadzenie w Polsce monarchii konstytucyjnej		

Załącznik 2
(do zadania 12 i 13)

Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Zamach_na_Fiodora_Berga_w_Warszawie

Polonez Chopina – Bal w Hôtel Lambert w Paryżu, obraz z 1859; akwarela i gwasz na papierze, Muzeum Narodowe, Poznań

Źródło: Autorstwa Teofil Kwiatkowski – www.spotkania-z-zabytkami.plmnp.art.p, Domena publiczna, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=2099452>

■ Beata Katarzyna Jędryka

Pamiętnik z powstania warszawskiego

photogenica.pl

Tytuł: Godzina „W” – wprowadzenie historyczne do pracy z *Pamiętnikiem z powstania warszawskiego* Mirona Białoszewskiego oraz innymi tekstami o tematyce II wojny światowej

I. Poziom: B2

II. Etap edukacji: II

III. Cele dydaktyczne:

Uczeń

- poznaje przyczyny powstania warszawskiego
- poznaje przebieg powstania
- poznaje skutki upadku powstania
- poznaje historię symbolu Polski Walczącej
- rozwija sprawność czytania ze zrozumieniem tekstów o charakterze historycznym
- rozwija zasób leksykalny z zakresu historii
- rozwija poprawność językową
- rozwija logiczne myślenie: przyczyna → skutek

IV. Materiały autentyczne, teksty źródłowe, teksty kultury:

- autorskie teksty informacyjne
- film
- fotografie

V. Strategie dydaktyczne:

- dyskusja, ćwiczenia rozwijające sprawność czytania ze zrozumieniem, ćwiczenia sprawdzające percepcję [praca z materiałem filmowym], ćwiczenia językowe, ćwiczenia sprawdzające stopień opanowania faktów historycznych
- praca indywidualna, praca w grupach, praca w zespole klasowym

VI. Wykorzystane aplikacje: Wordwall, Learning Apps

VII. Źródło grafik: photogenica.pl, zdm.waw.pl, pl.wikipedia.org

Dofinansowano przez Instytut Rozwoju Języka Polskiego
im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego
ze środków Ministra Edukacji i Nauki

Projekt „Szkoła dobrej jakości”
realizowany przez
Fundację Wolność i Demokracja

KOMENTARZ METODYCZY

Zaproponowane zajęcia mają przygotować ucznia do pracy z tekstem Mirona Białoszewskiego „Pamiętnik z powstania warszawskiego”. Zostały one przygotowane dla osób, które dysponują znajomością języka polskiego jako obcego/drugiego/odziedziczonego na wyjściowym poziomie B2 wg ESOKJ w obszarach receptywnych – rozumienie ze słuchu oraz rozumienie tekstu czytanego. Przedstawiony materiał można zrealizować na jednych 90. minutowych zajęciach dydaktycznych lub na dwóch spotkaniach 45. minutowych, dzieląc treści edukacyjne proporcjonalnie.

Celem lekcji jest zapoznanie uczniów z najważniejszymi informacjami dotyczącymi powstania warszawskiego oraz II wojny światowej, które są niezbędne, aby zrozumieć utwór M. Białoszewskiego oraz przesłanie autora. Poruszone zagadnienia historyczne znajdują się we wszystkich podręcznikach do historii na całym świecie, dlatego można założyć, że uczniowie dysponują elementarną wiedzą ogólną z tego zakresu, którą przyswoili w języku edukacji, czyli języku kraju osiedlenia. Problemem i wyzwaniem dydaktycznym dla prowadzącego zajęcia będzie wprowadzanie słownictwa – terminologii związanej z wojskowością oraz wojną, której być może uczniowie nie znają jeszcze nawet w swoim języku edukacji. Przed rozpoczęciem zajęć prowadzący jest zobowiązany zapoznać się z programem nauczania historii oraz materiałami dydaktycznymi z tego przedmiotu w kraju, z którego pochodzą uczestnicy zajęć. Zdobyta w ten sposób wiedza pozwoli na właściwe zaplanowanie zajęć, np. poprzez uzupełnienie ich o dodatkowe, niezbędne treści, które nie zostały ujęte w niniejszym scenariuszu.

TREŚCI HISTORYCZNE

W trakcie zajęć powinny wybrzmieć konkretne informacje z zakresu sytuacji Polski podczas II wojny światowej. Muszą one zostać dopowiedziane przez prowadzącego lekcję, ponieważ zaproponowany scenariusz odnosi się do nich tylko pośrednio, gdyż jego przedmiotem jest przede wszystkim samo powstanie warszawskie. Przywołane poniżej informacje są niezbędne, żeby uczestnicy zajęć zrozumieli ideę tego zrywu oraz jego wagę w całej historii II wojny światowej, ponieważ zapisało się ono szczególnie w dziejach miasta i do dziś jest kontekstem, który pojawia się w tekstach literackich, filmach, grafikach, malarstwie i muzyce. Pamięć o powstaniu jest pielęgnowana przez

każdego warszawiaka. Należy podkreślić, że informacje na temat powstania w niniejszej lekcji nie są szczegółowe, ale są niezbędne, żeby zrozumieć tekst M. Białoszewskiego.

II wojna światowa

W sposób skrócony należy przypomnieć uczniom o: wybuchu II wojny światowej, która zaczęła się od napaści na Polskę przez Niemców, agresji radzieckiej na Polskę, podboju Europy przez Hitlera oraz Stalina, wojnie III Rzeszy z ZSSR oraz polityce okupacyjnej III Rzeszy, od której dotkliwie ucierpiała Polska.

Polskie Państwo Podziemne

Omawiając zagadnienia związane z powstaniem warszawskim konieczne jest przedstawienie uczniom informacji dotyczących polskiego ruchu oporu, który bezpośrednio przyczynił się do wydarzeń z 1 sierpnia 1944 roku. Uczestnicy zajęć powinni wiedzieć, jak wyglądały początki działalności konspiracyjnej po klęsce kampanii wrześniowej. Można wspomnieć o oddziale majora Henryka Dobrzańskiego „Hubala”. Uczniowie powinni poznać krótko genezę powstania Armii Krajowej, w tym działania Stefana Roweckiego „Grotu”. Dodatkowo należy wspomnieć o założeniu Szarych Szeregów. Obie organizacje odegrały kluczową rolę w powstaniu. W kilku słowach warto opisać, jak wyglądała działalność polskiego podziemia. To będzie także dobry moment na wspomnienie o działalności polskiego rządu na uchodźctwie i „Cichociemnych”

Warszawa pod niemiecką okupacją

Ważnym elementem lekcji będzie poznanie przez uczniów postawy polskiego społeczeństwa wobec Niemców i ich zbrodni. Trzeba powiedzieć o np.: działaniach lekarzy wystawiających fałszywe zaświadczenia lekarskie o niezdolności do pracy w niemieckich fabrykach, wypisywaniu przez księży katolickich świadectw chrztu dla ukrywających się Żydów, przekazywaniu ulotek, bojkotowaniu kin, w których emitowano niemieckie filmy propagandowe. W tej części powinna wybrzmieć informacja na temat powstania w getcie warszawskim w kwietniu 1943 roku. Uczniowie muszą poznać, jak wyglądało codzienne życie w Warszawie. W jaki sposób poruszali się po mieście jego mieszkańcy – brak samochodów. Powinni wiedzieć, że na sklepach i punktach usługowych obowiązywały napisy w dwóch językach i jaki los spotykał tych, którzy sprzeciwiali się Niemcom. Ważnym elementem jest poznanie przez nich topografii wojennej Warszawy.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ Z KOMENTARZEM

■ ĆWICZENIA WPROWADZAJĄCE

Zajęcia rozpoczynają się cyklem ćwiczeń, których zadaniem jest wprowadzenie uczniów w tematykę zajęć. W tym celu opracowano pięć zadań wykorzystujących różnorodny materiał stymulujący: film, tekst oraz ikonografię. Do wykonania pierwszego zadania wybrano dwa filmy, które swoją tematyką nawiązują do powstania warszawskiego. Są to elementy kampanii informacyjnych na temat tego wydarzenia. Po zapoznaniu się z filmami, uczniowie powinni odpowiedzieć na pytania szczegółowe, które odnoszą się do obu obrazów. Mocną stroną wykorzystanego obrazu jest to, że są to filmy, na których nie padają żadne słowa, tak więc na ucznia oddziałuje wyłącznie obraz.

Celem drugiego zadania jest przybliżenie historii znaku Polski Walczącej, który jest nieodzownym symbolem kojarzonym z walczącą Warszawą. Historia słynnej kotwicy została zaprezentowana z wykorzystaniem krótkiego filmu, do którego przygotowano interaktywne ćwiczenie wraz z jego wersją do druku. Sprawdzeniem wiadomości może być także ćwiczenie trzecie wykorzystujące znak Polski Walczącej.

Ćwiczenie czwarte ma postać krótkiej notatki, którą należy uzupełnić podanymi wyrazami w ramce. Słowa są już napisane w poprawnej formie gramatycznej, dlatego nie należy ich zmieniać. Uczniowie muszą tylko przeczytać tekst ze zrozumieniem i z kontekstu wywnioskować, który wyraz pasuje do danej luki.

Ostatnie zdanie ma na celu zapoznanie uczniów z topografią współczesnej Warszawy. Uczestnicy zajęć poznają nazwy dzielnic, które mają uporządkować w kolejności alfabetycznej. Wiedza ta jest konieczna, ponieważ Miron Białoszewski odwołuje się do konkretnych miejsc w stolicy.

■ WYBUCH POWSTANIA WARSZAWSKIEGO

Prace z tekstem nr 1 poprzedzają trzy zadania. Pierwsze z nich wymaga od uczniów pracy samodzielnej polegającej na wyszukiwaniu podstawowych informacji na temat postaci i organizacji militarnych i paramilitarnych biorących udział w powstaniu. Kolejne zadanie wprowadza uczniów w świat wojskowości. Dzięki interaktywnemu ćwiczeniu poznają oni skróty od polskich stopni wojskowych.

Wykonując ćwiczenie 8, uczniowie poznają przyczyny wybuchu powstania warszawskiego. Przygotowany slajd wymaga komentarza od nauczyciela. Po wspólnej rozmowie na ten temat, mogą wykonać interaktywne zadanie przygotowane do slajdu. Wykorzystano technikę tzw. gry w wisielca z podpowiedziami głosowymi. Uczniowie rozwijają umiejętność rozumienia ze słuchu.

Kolejne zadania dotyczą rozumienia krótkiego autorskiego tekstu informującego o pierwszym dniu powstania – pytania otwarte. Drugie zadanie ma charakter językowy i polega na rozpoznawaniu liczebników, które pojawią się w tekście.

■ PRZEBIEG POWSTANIA WARSZAWSKIEGO

Uczestnicy lekcji poznają przebieg powstania warszawskiego podczas wykonywania zadania 11, które ma formę interaktywną oraz drukowaną. Przed rozpoczęciem pracy należy wcześniej powtórzyć z uczniami oznaczenia miesięcy cyframi rzymskimi. Kolejne zadanie wykorzystuje współczesną konturową mapę dzielnic Warszawy. Uczniowie powinni pokolorować te dzielnice, o których jest mowa w zadaniu 11. Dzięki rozwiązaniu ćwiczenia 13 uczestnicy zajęć wzbogacą się o wiedzę na temat najmłodszych powstańców. Przygotowane zadanie ma charakter językowy. To krótki tekst informacyjny z lukami. Dla każdej luki należy wybrać jedną z trzech podanych możliwości – czasownik. Celem zadania jest sprawdzenie, czy uczniowie dysponują wiedzą z zakresu łączliwości stałych związków wyrazowych.

■ UPADEK POWSTANIA WARSZAWSKIEGO

Aby przybliżyć uczniom straty oraz skutki upadku powstania warszawskiego przygotowano dwa slajdy informacyjne. Wymagają one skromnego komentarza nauczyciela. Uważna lektura slajdów pomoże w rozwiązaniu zadania na przygotowaniu infografiki z wykorzystaniem danych.

■ PODSUMOWANIE

Na podsumowanie zajęć przygotowano zadanie w postaci mikrotestu w wersji interaktywnej oraz papierowej, które uwzględnia najważniejsze wiadomości poruszone w lekcji.

■ ĆWICZENIA WPROWADZAJĄCE

Ćwiczenie 1. Obejrzyj filmy, które są jednym z elementów kampanii społecznej i odpowiedz na pytania:

- 1) Jakie sytuacje zostały pokazane na filmie?
- 2) W jakiej sytuacji życiowej są osoby, o których opowiada film?
- 3) Kim były starsze osoby w przeszłości?
- 4) Dlaczego młodzi ludzie przychodzą do starszych osób?
- 5) Do jakiego wydarzenia nawiązuje film?
- 6) Jak nazywa się miasto pokazane na filmach?
- 7) Dlaczego ludzie zatrzymują się na ulicy?
- 8) Jakie emocje towarzyszyły Ci, kiedy oglądałeś/oglądałaś ten film?

Linki do filmów:

- https://www.youtube.com/watch?v=UdJgQkSAz_Q
- <https://www.youtube.com/watch?v=Ejd2rsXoQSI>

Ćwiczenie 2. Symbolem najczęściej kojarzonym z powstaniem warszawskim oraz okupacją jest znak Polski Walczącej. Obejrzyj film o jego historii i wykonaj zadanie poniżej.

Linki do filmów:

- <https://www.youtube.com/watch?v=PtGaaQJH1R4>
- <https://wordwall.net/play/66834/912/353>

Ćwiczenie 3. Już znasz historię symbolu, który widzisz na fotografii. Popatrz na niego uważnie i uzupełnij zdanie poniżej brakującymi informacjami.

Jest to symbol _____,

który powstał z kombinacji _____

i przypomina _____.

Ćwiczenie 4. Przeczytaj krótką notatkę o powstaniu warszawskim i uzupełnij ją wyrazami z ramki.

października Niemcom wysoką mieszkańców wybuchło

Powstanie warszawskie było zbrojnym wystąpieniem

_____ Warszawy i żołnierzy Armii Krajowej

przeciwko _____, którzy okupowali Polskę od

1939 roku. Powstanie _____ 1 sierpnia 1944

roku o godzinie 17.00 – godzinie „W”. Walki trwały 63 dni

i zakończyły się 3 _____. Za ten zryw wolności

Warszawa zapłaciła _____ cenę. [47 słów]

Link do ćwiczenia:

<https://wordwall.net/play/67105/201/480>

Ćwiczenie 5. Popatrz na mapę dzisiejszej Warszawy. Przeczytaj uważnie nazwy wszystkich dzielnic i zastanów się, które dzielnice są najstarsze, a które najmłodsze. Uporządkuj nazwy dzielnic w kolejności alfabetycznej, zapisując je na tablicy.

Link do ćwiczenia:

<https://learningapps.org/watch?v=p0zjc2ix524>

https://pl.wikipedia.org/wiki/Podzia%C5%82_administracyjny_Warszawy

■ WYBUCH POWSTANIA WARSZAWSKIEGO

Ćwiczenie 6. Odszukaj informacje w encyklopedii lub innym źródle, także internetowym i uzupełnij poniższą tabelę.

Tadeusz Bór-Komorowski
Tadeusz Pełczyński
Antoni Chruściel
Szare Szeregi
„Parasol”
„Zośka”

Ćwiczenie 7. Jak dobrze znasz skróty oznaczające stopnie wojskowe? Sprawdź się, wykonując poniższe ćwiczenie.

Link do ćwiczenia:
<https://wordwall.net/play/66882/270/883>

Ćwiczenie 8. Zastanów się, dlaczego powstanie warszawskie wybuchło. Jeżeli nie wiesz, przeczytaj informacje umieszczone na slajdzie (zał. 1) i rozwiąż zadanie. Przeczytaj tekst o momencie wybuchu powstania (zał. 2).

PRZYCZYNY WBUCHU POWSTANIA WARSZAWSKIEGO

1. ZBLIŻANIE SIĘ ARMII CZERWONEJ W WYNIKU ROZPOCZĘCIA NA BIAŁORUSI OFENSYWY I PRZEKROCZENIE PRZEZ NIĄ BUGU.
2. UTWORZENIE PKWN JAKO RZĄDU POLSKICH KOMUNISTÓW I WYDANIE PRZEZ NIEGO MANIFESTU.
3. WŁADZE EMIGRACYJNE ORAZ AK UZNAŁY ZA NIEBEZPIECZNE DLA POLSKIEJ RACJI STANU ROZSZERZENIA WPEŁYWÓW PKWN NA WARSZAWĘ.
4. RZĄD EMIGRACYJNY POSTANOWIŁ ROZSZERZYĆ PLAN „BURZA” NA WARSZAWĘ I ZAATAKOWAĆ WYCOFUJĄCYCH SIĘ NIEMCÓW, ABY WOBEC WKRAČAJĄCYCH ROSJAN WYSTĄPIĆ W ROLI GOSPODARZA.
5. 31 LIPCA 1944 ROKU ROZESZŁA SIĘ WIADOMOŚĆ O WKROCZENIU ARMII CZERWONEJ DO WARSZAWY

Link do zadania:
<https://wordwall.net/play/67031/333/856>

3..., 2..., 1!

Mieszkańcy Warszawy byli zachęcani do powstania już 29 lipca 1944. Komunikaty nawołujące do zrywu ogłaszane były przez specjalne radio. Dzień później, komunikat został powtórzony czterokrotnie o godz. 15.00, 20.55, 21.55 i 23.00. Posiadając informacje o tym, że do stolicy zbliża się Armia Czerwona, zdecydowano o wybuchu powstania. Wobec sprzyjającej sytuacji na froncie, polscy dowódcy zakładali, że powstanie potrwa kilka dni.

O godzinie „W”, którą ustalono na 17.00 gotowych do walki o miasto i kraj było 36 500 osób. Tylko 3 500 z nich miało broń. Na czele powstańców stanęło trzech przywódców: gen. Tadeusz Bór-Komorowski, gen. Tadeusz Pełczyński oraz płk. Antoni Chruściel. Walkę przeciwko hitlerowcom podjęli członkowie oddziałów Armii Krajowej i Szarych Szeregów – batalion „Zośka” i „Parasol”.

[120 słów]

Ćwiczenie 9. Sprawdź, jak dobrze zapamiętałeś/ zapamiętałaś informacje z przeczytanego tekstu.

Link do zadania:

<https://wordwall.net/play/67031/860/880>

Ćwiczenie 10. Dopasuj liczebniki do usłyszanych i przeczytanych słów.

Link do zadania:

<https://wordwall.net/play/67032/728/260>

■ PRZEBIEG POWSTANIA WARSZAWSKIEGO

Ćwiczenie 11. Jak już wiesz, powstanie warszawskie trwało 63 dni. Pewnie zastanawiasz się, jak wyglądał jego przebieg. Zdobędziesz te informacje, rozwiązując poniższe zadanie. Uwaga! Podczas pracy zwróć uwagę na daty, które pomogą Ci w uzyskaniu prawidłowej odpowiedzi.

Link do zadania:

<https://wordwall.net/play/67037/948/649>

Ćwiczenie 12. Na współczesnej konturowej mapie warszawskich dzielnic pokoloruj te, o których jest mowa w poprzednim zadaniu (zał. 3).

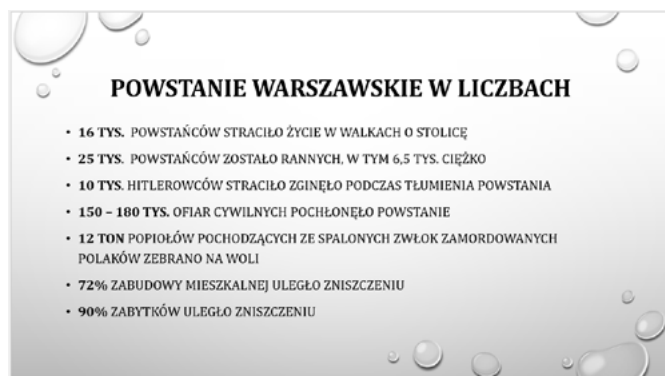
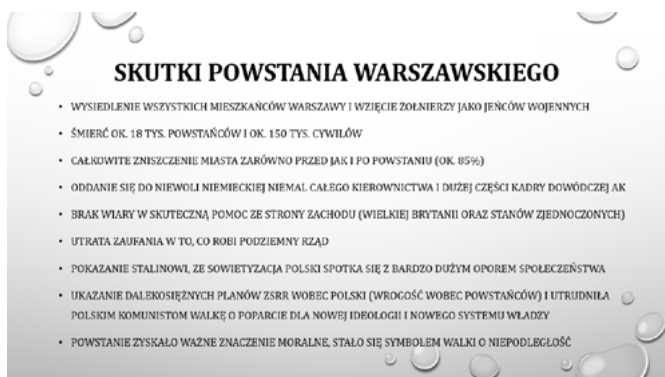
Ćwiczenie 13. Podczas powstania wszyscy mieszkańcy stolicy byli zaangażowani w jej obronę. Wykonaj poniższe zadanie, a dowiesz się, jak walczyli najmlodszy.

Link do zadania:

<https://learningapps.org/watch?v=pocz3xa9t24>

■ UPADEK POWSTANIA WARSZAWSKIEGO

Niestety powstanie warszawskie upadło, a Niemcy zaczęli powoli burzyć Warszawę między październikiem 1944 roku a styczniem 1945 roku. Niszczyli bezcenne zabytki, kościoły, budynki użyteczności publicznej i domy. Zabierali wszystko to, co było możliwe. Ich planem było doszczętne zniszczenie stolicy. Nie ma miasta, nie ma ludzi. Nie ma ludzi, nie ma kraju. Ich marzeniem było zniszczenie Polski i jej narodu. Zapoznaj się z informacjami na slajdach (zał. 4).

Ćwiczenie 14. Z wykorzystaniem znanych Ci programów graficznych, dostępnych za darmo, przygotuj krótką ikonografię, na której przedstawisz dane liczbowe dotyczące powstania warszawskiego.

■ PODSUMOWANIE

Na pewno teraz Twoja wiedza o powstaniu warszawskim jest bogatsza. Nadszedł moment, żebyś mógł się sprawdzić. Rozwiąż poniższe zadanie. Jeżeli uzyskasz pozytywny wynik, jesteś gotowy do lektury *Pamiętnika z powstania warszawskiego* Mirona Białoszewskiego.

Ćwiczenie 15. Sprawdź, co wiesz o powstaniu warszawskim. Odpowiedz na pytania.

Link do zadania:

<https://wordwall.net/play/67040/186/665>

PRZYCZYNY WBUCHU POWSTANIA WARSZAWSKIEGO

1. ZBLIŻANIE SIĘ ARMII CZERWONEJ W WYNIKU ROZPOCZĘCIA NA BIAŁORUSI OFENSYWY I PRZEKROCZENIE PRZEZ NIĄ BUGU.
2. UTWORZENIE PKWN JAKO RZĄDU POLSKICH KOMUNISTÓW I WYDANIE PRZEZ NIEGO MANIFESTU.
3. WŁADZE EMIGRACYJNE ORAZ AK UZNAŁY ZA NIEBEZPIECZNE DLA POLSKIEJ RACJI STANU ROZSZERZENIA WPŁYWÓW PKWN NA WARSZAWĘ.
4. RZĄD EMIGRACYJNY POSTANOWIŁ ROZSZERZYĆ PLAN „BURZA” NA WARSZAWĘ I ZAATAKOWAĆ WYCOFUJĄCYCH SIĘ NIEMCÓW, ABY WOBEC WKRAČAJĄCYCH ROSJAN WYSTĄPIĆ W ROLI GOSPODARZA.
5. 31 LIPCA 1944 ROKU ROZESZŁA SIĘ WIADOMOŚĆ O WKROCZENIU ARMII CZERWONEJ DO WARSZAWY

3..., 2..., 1!

Mieszkańcy Warszawy byli zachęcani do powstania już 29 lipca 1944. Komunikaty nawołujące do zrywu ogłaszane były przez specjalne radio. Dzień później, komunikat został powtórzony czterokrotnie o godz. 15.00, 20.55, 21.55 i 23.00. Posiadając informacje o tym, że do stolicy zbliża się Armia Czerwona, zdecydowano o wybuchu powstania. Wobec sprzyjającej sytuacji na froncie, polscy dowódcy zakładali, że powstanie potrwa kilka dni.

O godzinie „W”, którą ustalono na 17.00 gotowych do walki o miasto i kraj było 36 500 osób. Tylko 3 500 z nich miało broń. Na czele powstańców stanęło trzech przywódców: gen. Tadeusz Bór-Komorowski, gen. Tadeusz Pełczyński oraz płk. Antoni Chruściel. Walkę przeciwko hitlerowcom podjęli członkowie oddziałów Armii Krajowej i Szarych Szeregów – batalion „Zośka” i „Parasol”.

[120 słów]

Załącznik 3
(do zadania 12)

Źródło: https://zdm.waw.pl/wp-content/themes/projectic/img/mapka_dzielnice.png

SKUTKI POWSTANIA WARSZAWSKIEGO

- WYSIEDLENIE WSZYSTKICH MIESZKAŃCÓW WARSZAWY I WZIĘCIE ŻOŁNIERZY JAKO JEŃCÓW WOJENNYCH
- ŚMIERĆ OK. 18 TYS. POWSTAŃCÓW I OK. 150 TYS. CYWILÓW
- CAŁKOWITE ZNISZCZENIE MIASTA ZARÓWNO PRZED JAK I PO POWSTANIU (OK. 85%)
- ODDANIE SIĘ DO NIEWOLI NIEMIECKIEJ NIEMAL CAŁEGO KIEROWNICTWA I DUŻEJ CZĘŚCI KADRY DOWÓDCZEJ AK
- BRAK WIARY W SKUTECZNĄ POMOC ZE STRONY ZACHODU (WIELKIEJ BRYTANII ORAZ STANÓW ZJEDNOCZONYCH)
- UTRATA ZAUFANIA W TO, CO ROBI PODZIEMNY RZĄD
- POKAZANIE STALINOWI, ZE SOWIETYZACJA POLSKI SPOTKA SIĘ Z BARDZO DUŻYM OPOREM SPOŁECZEŃSTWA
- UKAZANIE DALEKOSIĘŻNYCH PLANÓW ZSRR WOBEC POLSKI (WROGOŚĆ WOBEC POWSTAŃCÓW) I UTRUDNIŁA POLSKIM KOMUNISTOM WALKĘ O POPARCIE DLA NOWEJ IDEOLOGII I NOWEGO SYSTEMU WŁADZY
- POWSTANIE ZYSKAŁO WAŻNE ZNACZENIE MORALNE, STAŁO SIĘ SYMBOLEM WALKI O NIEPODLEGŁOŚĆ

POWSTANIE WARSZAWSKIE W LICZBACH

- **16 TYS.** POWSTAŃCÓW STRACIŁO ŻYCIE W WALKACH O STOLICĘ
- **25 TYS.** POWSTAŃCÓW ZOSTAŁO RANNYCH, W TYM 6,5 TYS. CIĘŻKO
- **10 TYS.** HITLEROWCÓW STRACIŁO ZGINĘŁO PODCZAS TŁUMIENIA POWSTANIA
- **150 – 180 TYS.** OFIAR CYWILNYCH POCHŁONEŁO POWSTANIE
- **12 TON** POPIOŁÓW POCHODZĄCYCH ZE SPALONYCH ZWŁOK ZAMORDOWANYCH POLAKÓW ZEBRANO NA WOLI
- **72%** ZABUDOWY MIESZKALNEJ ULEGŁO ZNISZCZENIU
- **90%** ZABYTKÓW ULEGŁO ZNISZCZENIU

Symbol polskiej konspiracji

Data:

Nazwa:

1. Symbol jest kombinacją

A ☐ cyfry i kotwicy.

B ☐ liter i kotwicy.

2. Historia symbolu zaczęła się

A ☐ w trakcie trwania II wojny światowej.

B ☐ przed wybuchem II wojny światowej.

3. Symbol konspiracji powstał

A ☐ w wyniku konkursu.

B ☐ przypadkowo.

4. Projektantką symbolu była

A ☐ nauczycielka.

B ☐ harcerka.

5. Projektantka symbolu zginęła w

A ☐ obozie koncentracyjnym.

B ☐ powstaniu warszawskim.

6. Symbolu podczas II wojny światowej używali

A ☐ harcerze podczas akcji małego sabotażu.

B ☐ żołnierze podczas akcji małego sabotażu.

Stopnie wojskowe

Data: _____ Nazwa: _____

kapitan

mjr.

major

kpt.

porucznik

płk.

szeregowy

chor.

generał

kpr.

pułkownik

gen.

kapral

por.

chorąży

szer.

Przyczyny wybuchu powstania warszawskiego

Date:

Nazwa:

1. B g u

2. A a m i r C z w o r e a n

3. ł u o ś a r B i

4. i s f t n e M a

5. 💡 Nazwa planu opracowanego przez rząd emigracyjny.

B a r z u

6. p i i c L e

Pierwszy dzień

Data: _____ Nazwa: _____

1. Kiedy zaczęto zachęcać mieszkańców do powstania? _____ _____ _____ _____	2. Co wykorzystano do nawoływania do powstania? _____ _____ _____ _____
3. Ile razy puszczano komunikaty? _____ _____ _____ _____	4. Jak długo miało trwać powstanie? _____ _____ _____ _____
5. Na którą godzinę ustalono wybór powstania? _____ _____ _____ _____	6. Ile osób miało dostęp do broni? _____ _____ _____ _____
7. Ilu przywódców stanęło na czele powstania? _____ _____ _____ _____	8. Kim był Tadeusz Bór-Komorowski? _____ _____ _____ _____
9. Jak nazywały się bataliony biorące udział w powstaniu? _____ _____ _____ _____	10. Jakie organizacje wojskowe i nie tylko brały udział w powstaniu? _____ _____ _____ _____

Dopasuj liczebniki do usłyszanych i
przeczytanych słów.

Data: _____ Nazwa: _____

Dwudziesta pięćdziesiąt pięć	23:00
Dwudziesta trzecia	20:55
Piętnasta	15:00
Trzydzieści	21:55
Dwadzieścia dziewięć	30
Tysiąc dziewięćset czterdzieści cztery	1944
Dwudziesta pierwsza pięćdziesiąt pięć	29

Przebieg powstania warszawskiego

Data: _____

Nazwa: _____

Napisz liczbę obok każdego elementu, aby wyświetlić poprawną kolejność

A

1- 4 VIII - zajęcie przez powstańców Śródmieścia, części Woli, Starego Miasta, Powiśla, Dolnego Mokotowa, Żoliborza.

G

25-27 IX – likwidacja oporu powstańców przez Niemców za Żoliborza.

B

5 VIII – odbicie Woli.

H

6 IX – upadek Powiśla.

C

1-2 IX – upadek Starego Miasta i przejście powstańców kanałami do Śródmieścia.

I

24 IX – natarcie Niemców na Mokotów, który ostatecznie skapitulował.

D

14 IX – opanowanie Pragi przez Bolszewików.

J

5 -11 VIII – odbicie Ochoty przez Niemców i walki w płn. części Śródmieścia, na Żoliborzu, Mokotowie.

E

2 X – podpisanie przez gen. Bora-Komorowskiego aktu kapitulacji.

K

1 VIII - godzina: 17:00 – wybuch postania.

F

10 VIII – nieudany atak powstańców na Dworzec Główny i zmasowany atak Hitlerowców na Stare Miasto.

L

10 IX – atak Armii Czerwonej na Pragę.

Co wiesz o powstaniu warszawskim?

Data:

Nazwa:

1. Ile dni trwało powstanie?

A ☐ 63 B ☐ 53 C ☐ 73

2. W jaki miesiącu wybuchło powstanie?

A ☐ W czerwcu. B ☐ W lipcu.

C ☐ W sierpniu.

3. Co oznacza godzina "W"?

A ☐ Godzinę 16:00.

B ☐ Godzinę 17:00.

C ☐ Godzinę 18:00.

4. Jak nawoływano ludność do walki?

A ☐ Przez telewizję.

B ☐ Przez internet.

C ☐ Przez radio.

5. Jak długo miało potrwać powstanie?

A ☐ Kilka dni.

B ☐ Kilka godzin.

C ☐ Kilka tygodni.

6. Czym lub kim był "Parasol"?

A ☐ Generałem. B ☐ Batalionem.

C ☐ Pomnikiem.

7. Ilu oficerów dowodziło powstaniem?

A ☐ Dwóch. B ☐ Trzech

C ☐ Czterech.

8. Kiedy upadło powstanie?

A ☐ W sierpniu.

B ☐ We wrześniu.

C ☐ W październiku.

9. Co się stało z Warszawą po powstaniu?

A ☐ Została zburzona.

B ☐ Została zalana.

C ☐ Została ocalona.

10. Kto walczył w powstaniu?

A ☐ Francuzi.

B ☐ Rosjanie.

C ☐ Warszawiacy.

Nota o autorce

Beata Katarzyna Jędryka – doktor nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa, glottodydaktyk i pedagog. Autorka licznych pomocy dydaktycznych do nauczania języka polskiego jako obcego oraz drugiego, w tym pierwszej w Polsce *Metodyki nauczania języka polskiego jako obcego/drugiego dzieci w wieku przedszkolnym* oraz programu dydaktycznego *Ja i mój świat*.

Specjalizuje się w rozwiązaniach metodyczno-dydaktycznych z zakresu nauczania polszczyzny dzieci w wieku szkolnym oraz wczesnoszkolnym. Swoje praktyczne umiejętności zdobywała w Polsce, w Ukrainie oraz Stanach Zjednoczonych, prowadząc zajęcia w szkołach polonijnych, szkołach dwujęzycznych oraz wielokulturowych placówkach przedszkolnych w New Jersey.

Obecnie, oprócz dydaktyki języka polskiego jako obcego, zajmuje się nauczaniem dwujęzycznym dzieci oraz dydaktyką języka polskiego jako języka edukacji szkolnej oraz języka odziedziczonego. Opracowuje materiały dydaktyczne dla uczniów z doświadczeniem migracji oraz uczniów polonijnych w Stanach Zjednoczonych, Ukrainie i Wielkiej Brytanii.

Koordinator i współautor pakietu *Nowe narzędzia i metody glottodydaktyczne – JES Przyroda*. Prezes Fundacji na Rzecz Wspierania i Rozwoju Szkół Polonijnych. Ekspert Centralnej Komisji Egzaminacyjnej.